Opłata po cztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראָשען | היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 169 | Łódź, Środa, 22 lipca 1931 r. | נייַנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך ח׳ מנחם אב תרצ״א | № 169

Adres Redakcij i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

דער בילאַנס פון „ווידזעוו"

פאַרוואָס האָט די ווידזעווער מאַנופאַקטור געבעטען אַ „נאַדזור". — די פירמע וויל סאַנירען די אונטערנעמונג דורך פערגרעסערן די קאָנפעקציע-אָפּטיילונג און פערשטאַרקן די „קאָנסומען"

בעכטען איז אַריינגעטראָגען געוואָרען דורך די אַדוואָקאַטען ר. וואַיניקאַניס און י. שעראַדזקי אַ ביטע וועגען פּראָלאָנגירען די צאָהלונגען (אַ „נאַדזור") דער פירמע „ווידזעווער מאַנופאַקטור", ראַקיטשינער 71.

די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" איז געגרינדעט געוואָרען אין יאָהר 1874, און אַלס אַן אונטערנעהמונג פון גרויסען פערנעהם האָט זי געהערט צו יוליוש קוניצער. פון 1890 איז די איצטיגע „ווידזעווער מאַנופאַקטור" געוועזן דאָס אייגענטום פון דער אַקציען-געזעלשאַפט „באַוועל-מאַנופאַקטור היינצעל און קוניצער". די דאָזיגע אונטערנעהמונג האָט זיך זעהר שנעל ענטוויקעלט, אַזוי אַז מיט׳ן מאָמענט פון מלחמה-אויסברוך איז זי געווען איינע פון די גרעסטע פירמעס אין לאָדז.

אַ צובראָכענע, אַ צושמעטערטע אינגאַנצען צוליב׳ן וועלט-קריג האָט זי אַרויסגעוויזען איהר לעבעהאַפטיגקייט, אָפּבויענדיג זיך אויפ׳ן גרויסען אופן נאָך אין דעם סאַמע ברען פונ׳ם מלחמה-פיבער.

אין 1922 האָט די פירמע געטראָפען אַ זעטאַרקער קלאַפּ מיט דעם, וואָס עס איז אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה אין דער שפינעריי און עס זענען פערברענט געוואָרען 55,000 שפינדלען און די מאַשינעריי.

די אַסעקוראַציע אין פּוילישע מאַרקען האָט אַפילו נישט בעטראָפען אַ קליינעם טייל פון דעם היזק.

נאָכ׳ן בעקומען קרעדיט פון דער ענגלישער רעגירונג, פון ענגלישע בענק און פאַבריקאַנטען, האָט זיך די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" ווידער אָפּגעבויט אין אַ רעקאָרד-טעמפּאָ און פון יענעם מאָמענט אָן האַלט זי זיך קאָנסעקווענט ביי 2 גרונדפּרינציפּען: דאָס אויפהאַלטען די פאַבריק אויפ׳ן יסוד פון די בייעסטע טעכנישע דערגרייכונגען, און דאָס טעכנישע אומאָפּהענגיג מאַכען די פּוילישע טעקסטיל-אינדוסטריע פון דער אויסלענדישער. עס איז דאַן אויסגעבויט געוואָרען אַן אייגענע מעטאַלגיסעריי און אַ פאַבריק פון טעקסטיל-מאַשינען אין משך פון 1927 האָט די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" אויסגעבויט פאַר ביליגען אויסלענדישען קרעדיט אַ נייע שפינעריי מיט 87 טויזענד שפּינדלען, און אַ נייע אַפּפּאַל-שפינעריי. די אונטערנעהמונג האָט בעשעפטיגט 7—8 טויזענד מאַן, און שטעלט מיט זיך פאָר איינע פון די גרעסטע און מאָדערנסטע אינדוסטריעלע אָרגאַניזאַציעס, די עקספּאַנסיע פון וועלכער עס גרייכט ווייט מחוץ לארץ.

דער אַלגעמיינער ווירטשאַפטליכער קריזיס, קודם כל דער פּוילישער, און דערנאָך דער אלוועלטליכער איז נישט פערבליבען אָהן איינפלוס אויפ׳ן עקאָנאָמישען מצב פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור". די היזקות צוליב׳ן פאַלען פון באַוועל, פון פערטיגע סחורות, ווי אויך די נישט-צאָהלונגס-פעהיגקייט פון כמעט אַלע הורטאָוויקעס איז צוגעגאַנגען מיט אַזאַ פלינקקייט, אַז די אונטערנעמונגס פערהיטונגס-מיטלען ווי דאָס איינפיהרען פון דער אָרגאַניזאַציע פון אומיטעלבאַרען קאָנטאַקט מיט׳ן קאָנסומענט האָט נישט געקאָנט פערהיטען די אונטערנעהמונג פון פערלוסטען. דער בילאַנס פון 1930 איז געשלאָסען געוואָרען מיט אַ פערלוסט פון 4,713,626 זלאָטעס, דער בילאַנס אויפ׳ן 31. מאַי 1931 האָט אויפגעוויזען אַ ווייטערדיגען וואוקס פון די פערלוסטען, צוליב וואָס ס׳זענען געקומען די צאָהלונגס-שוועריגקייטען.

פון די צוגעלעגטע דאָקומענטען ווייזט זיך אַרויס, אַז דער גרעסטער טייל שולדען פון די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" געפינען זיך אין די הענד פון אויסלענדישע קאַפּיטאַליסטען און זענען היפּאָטעקאַריש פערזיכערט אין דער פאָרם פון לאַנג-טערמיניגע אָבליגאַציעס.

צוליב דעם וואָס די קרעדיטאָרען ווילען מעהר נישט וואַרטען און האָבען געדראָהט, ווען מען זאָל זיי נישט בעצאָהלען, מיט האַנדלען און געריכטליכע קאָנסעקווענצען, האָט זיך די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" געלעהען געצוואונגען זיך צו ווענדען צום געריכט וועגען אַ „נאַדזור". די בעל-חובות האָבען נאָך (ווייטער זעה 2-טע זייט)

מאזור — פרעזעס פון דער ווארש. קהלה-פערוואַלטונג

יעקב טראַקענהיים — פרעזעס פון ראַט

וואַרשאַ 21 (טעל. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט זענען פאָרגעקומען די וואַהלען פון די פּרעזידיומס אין דער וואַרשאַווער קהלה-פערוואַלטונג און קהלה-ראַט. די זיצונג פון דער פערוואַלטונג איז פאָרגעקומען פאַרמיטאָג, געעפענט די זיצונג האָט דער פריהערדיגער פּרעזעס פּערלשטיין. נאָך אַן אָפּשטימונג איז אַלס פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג געוועהלט געוואָרען דער קאַנדידאַט פון דער „אגודה" אליה מזור.

אַלס וויצע-פאָרזיצער — דער אגודה׳שער קאַנדידאַט לערנער, דעם אמט פון אַ צווייטען וויצע-פאָרזיצער האָט געזאָלט איבערגעבען ווערען דעם ציוניסטישען משה פעלדשטיין. וועלכער האָט אָבער ערקלערט, אַז צוליב דער געשאַפענער לאַגע נעמט ער דעם אמט נישט אָן. דער אמט איז דעריבער געבליבען פריי.

דער נייער פּרעזעס האָט דאַן געהאַלטען אַ רעדע, אַז זיין אַרבייט וועט נישט זיין קיין פּאַרטייאישע נאָר לטובת דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג.

אין אָוועגד איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון קהלה-ראַט, אויף וועלכער ס׳איז געוועהלט געוואָרען אַ פּרעזידיום פון ראַט. אַלס פּרעזעס פון ראַט איז געוועהלט געוואָרען דער „אגודיסט" יעקב טראַקענהיים. אַלס וויצע-פּרעזעס דער פאָלקיסט בורגין. די ציוניסטען האָבען אויך געזאָלט בעקומען אַ וויצע-פאָרזיצענדען פון ראַט, זיי האָבען אָבער ערקלעהרט, אַז צוליב דעם וואָס די „אגודה" האָט פערכאַפּט די קהלה ווילען זיי נישט אַנטיילנעהמען אין די וואַהלען.

סך-הכל פון דעם חורבן אין לובלין

5 דערהרגעטע, 4 שווער-פערוואונדעטע, 44 לייכט-פערוואונדעטע

לובלין, (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דער חורבן פון וואָלקענברוך אין לובלין איז זעהר גרויס. ס׳איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז ס׳זענען פערהאַן 5 דערהרגעטע, 4 שווער-פערוואונדעטע און 44 לייכט-פערוואונדעטע.

דער שטורם איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז פערד און קיהען זענען אומגעפאַלען און זיי האָבען פשוט געפלאַצט. בוימער זענען געפלויגען ווי שטיקלעך פּאַפּיר.

די גאַנצע געגענד איז צושטערט, אַלע מיהלען עלעקטראָווניעס, צוקראָווניעס און אַנדערע אַנשטאַלטען זענען שטאַרק צושטערט, די גאַנצע געגענד איז פשוט נישט צו דערקענען, פון פערשידענע פאָלוואַרקען איז געבליבען אַ חורבה, גאַנצע באַהן-צוגען האָבען זיך איבערגעקעהרט.

היינט איז געקומען קיין לובלין דער וויצע מיניסטער שוואַרטאַוויטש.

נעכטיגע וואַרשעווער בערזע

דאָלאַרען	9.06
פונטען	43.50
בעלגישע פראַנק	24.50
פראַנצויזישע פראַנק	35.14
שווייצאַרישע פראַנק	173.70
טשעכישע קראָנען	26.45
עסטרייכישע שילינג	125.48

קופּאָן № 16

2-טע סעריע

פון גרויסען

פּרעמיען-קאָנקורס

— פון —

„נייעם פאָלקסבלאַט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין פּרעמיען-קאָנקורס איז נויטיג צוזאַמענשטעלען ביז 30 קופּאָנען.

נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 49 יאָהר מיין ליבער מאַן, אונזער טייערער און אומפערגעסליכער פאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ״ע יוסל יאַסקאָוויטש

די לויה קומט פאָר היינט, מיטוואָך, דעם 22-טען יולי 1931, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז זגערזשער 38, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיעפטרויערנדע הינטערבליבענע.

נאָך קורצע שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 60 יאָהר מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אומפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

נ״ע הינדע אשת ר׳ שלמה נ״י מאַרקאָוויטש

(פון לימאַנאָווסקיעגאָ 15)

די לויה קומט פאָר היינט מיטוואָך, 12 אַ זייגער בייטאָג פון פּאָזנאַנסקי׳ס שפּיטאָל, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיעפטרויערנדע הינטערבליבענע.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 49 יאָהר אונזער לאַנגיעהריגער מיטגליד

נ״ע יוסל יאַסקאָוויטש

צו דער לויה, וואָס קומט פאָר היינט, מיטוואָך, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, זגערזשער 38, ווערען אַלע מיטגלידער געבעטען צו קומען אָפּגעבען דעם פערשטאָרבענעם דעם לעצטען כבוד.

די פערוואַלטונג פון „עזרת אחים"

אין לאָדז, זאַוואַדזקאַ 28.

דעם טיעפסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס דער שווערגעטראָפענער פאַמיליע מיזעל, הויפּטזעכליך מיין הארציגער פריינדין מינאַ, דער פעריתום׳טער טאָכטער, צוליב׳ן טויט פון איהר אומפערגעסליכער מוטער הרבנית

שרה רבקה נ״ע

דאָס עדלע הארציגע געשטאַלט פון דער אומפערגעסליכער רביצין וועט אויף שטענדיג פעסט זיין איינגעקריצט אין אונזער זכרון. זייט פון גאָט געטרייסט!

פריידע צוקערמאַן.

אויף דער קאנפערענץ פון 7 מלוכות

איז נישט געקומען צו קיין הסכם וועגען העלפען דייטשלאנד

פראנקרייך פאדערט פאליטישע גאראנטיעס

ניו־יאָרק, 21 (טו) די פאַרשלאָגן, וואָס דער אַמעריקאַנער אויסערן־מיניסטער סטימסאָן האָט אויף הובערס אויפטראג געמאַכט אויף דער הייגיגער קאָנפערענץ פון די 7 מלוכות ווערט נאָך געהאַלטן בסוד. ווי די צייטונגען שרייבן איז די שטעלונג פון אַמעריקא אָפּהענגיג דערפון, ווי אַזוי ס'וועלען אַדורכקומען צווישען זיך דייטשלאַנד מיט פראַנקרייך. די צייטונגען האַלטן, אַז אַ לאַנג־טערמיניגער קרעדיט איז איצט אוממעגליך. מ'קען נאָר רעדן וועגן קורצטערמיניגע קרעדיטן, כדי דייטשלאַנד זאָל קענען בעווייזען דער וועלט, אַז זי האָט די פינאַנץ־לאַגע פעסט אין די הענד און אַ לאַנגטערמיניגער קרעדיט וואָלט נישט געהאַט קיין ריזיקא.

פאליטישע מאראטאריום אויף 10 יאהר

לאנדאן, 21 (טו) „טיימס" [illegible], אַז פראַנקרייך האַלט זיך ווייטער אן די פאָליטישע בעדינגונגען, וואָס זי שטעלט דייטשלאַנד. פראַנקרייך פאָרלאַנגט אַ מאָראַטאָריום פון 10 יאָהר, בנוגע אַלע פערפליכטונגען אין ווערסיילער טראַקטאַט. אין פערלויף פון 10 יאָהר זאָל דייטשלאַנד נישט שאָרען בעדיהרען קיין איין פונקט פון ווערסיילער טראַקטאַט.

פון דער דייטשער זייט האַלט מען אָבער, אַז ס'וועט זיך נישט געפונען קיין איין דייטשע רעגירונג, וועלכע זאָל באַקומען די דאָזיגע פאָדערונגען.

וואס וויל דייטשלאנד

לאנדאן, 21 (טו) דאָ האַלט מען, אַז ביידע פאָדערונגען פון דייטשען קאַנצלער ברינינג וועגען אויסמיידען דאָס צוריקציהען פון קאַפּיטאַל פון דייטשלאַנד און צו פערגרעסערן די געלדדעקונג פון דער רייכס־באַנק וועלען וואַהרשיינליך אָנגענומען ווערן. צו דעם וועט דייטשלאַנד נישט דאַרפען קיין לאַנג־טערמיניגען קרעדיט. די צייטונגען שרייבן, אַז דאָס צוריקשטעלען דעם צוטרוי איז אין איצטיגען מאָמענט מעהר ווערט פון אַ הלוואה.

די דייטשע נאציאנאליסטען דראהען!

בערלין, 21 (טו) די פיהרער פון דער נאַציאָנאַלער אָפּאָזיציע האָבען אָפּגעשיקט אַ דעפּעשע צום קאַנצלער ברינינג קיין לאָנדאָן. אין דער דעפּעשע ווערט געזאָגט, אַז פראַנקרייך וועט איצט ווידער דיקטירען פּאָליטישע בעדינגונגען. דאָס דייטשע פאָלק וועט זיך איצט שוין מעהר נישט לאָזען דיקטירען און פערשמעלערען די מלוכה־מאַכט. די נאַציאָנאַליסטען ערקלערען ווייטער, אַז זיי וועלען נישט אָננעהמען קיין שום אַזעלכע בעדינגונגען. אונטערגעשריבען זענען: גראַף פאָן דע גאָלץ, היטלער, הוגענבערג, גראַף קאַלבראָיט, קעטגע לינדע א. אַז. וו.

די קאנפערענץ פון 7 מלוכות

לאנדאן, 21 (טו) די קאָנפערענץ פון די 7 מלוכות האָט זיך אָנגעהויבען היינט 10 אַ זייגער פאַרמיטאָג און האָט געדויערט 3 שעה. דאַן איז פערעפענטליכט געוואָרען אַן אָפיציעלער קאָמוניקאַט. אין וועלכען ס'ווערט געזאָגט, אַז די קאָנפערענץ האָט גענוי אַרומגערעדט די מעגליכקייט פון אינטערנאַציאָנאַלער פינאַנציעלער צוזאַמענאַרבייט, און צוריקשטעלען דאָס צוטרוי פון דייטשלאַנד און סטאַבּיליזירען איהרע פינאַנצען אויף אַ זיכערע באַזע.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז ס'זאָל פאָרקומען אַ בעזונדערע בעראַטונג פון די פינאַנץ־מיניסטאָרען פון די 7 מלוכות צוזאַמען מיט מאַקדאָנאַלדען און ברינינג, וואו ס'זאָלען גענוי אַרומגערעדט ווערען דיזעלבע פראַגען.

לאנדאן, 21 (טו) נאָך די פאַרמיטאָג־קאָנפערענץ פון די 7 מלוכות האָט דער דייטשער אויסערן־מיניסטער קורציוס אויפגענומען די פּרעסע־פאַרשטעהער און ערקלערט, אַז ער איז צופרידען פון דער קאָנפערענץ. בעזונדערס פון דער שטעלונג פון ענגלאַנד און אַמעריקא. דערביי האָט אָבער קורציוס געמאַכט אַן אָנדייטונג, אַז ס'איז מעגליך, אַז מ'וועט דאַרפען נאָך אַ קאָנפערענץ אין אַן אַנדער שטאָט, כדי אַלע ענינים ענטגילטיג צו ערלעדיגען.

נאך נישט קיין הסכם

וואשינגטאן, 21 (טו) ס'זענען פער עפענטליכט געוואָרען די פאַרשלאָגן פון אמעריקא אויף דער קאָנפערענץ אין לאָנדאָן. אמעריקא פערלאַנגט, אַז די אויסלענדישע באַנקען זאָלען נישט צוריקציהען דייטשלאַנד בּיזאַהריגען קרעדיט אין דער הויך פון 1,2 מיליאַרד דאָלאַר.

ס'זאָל געשאַפען ווערען אַן אינטערנאַציאָנאַלע קאָמיסיע, וועלכע זאָל פאָרשען די מעגליכקייטען פון העלפען דייטשלאַנד.

די קורצטערמיניגע קרעדיטען זאָל קענען פערוואַנדעלט ווערען אין לאַנגטערמיניגע.

ענגלאַנד און איטאַליען זענען מסכים מיט אמעריקאס שטעלונג, פראַנקרייך פאָדערט ווייטער פאָליטישע גאַראַנטיעס.

דער בילאנס פון „ווידזעוו"

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

ביז איצט נישט געפּרובט איינצומאָהנען די חובות אויף אַ צוואַנגס־אופן, די פירמע האָט אויך צוגעלעגט אַ בילאַנס אויפ'ן 31. דעצעמבער 1930 און 31. מאַי 1931, אַ רשימה פון די קרעדיטאָרען, סחורות־דעמאַנענט, אַ רשימה פון די [illegible], [illegible] רשימה, רשימה פון אַקצעפּטען, אַ פּלאַן פון דער סאַנאַציע פון דער פירמע א. א. וו. דער בילאַנס אויפ'ן 31. מאַי 1931 שליסט זיך מיט אַ סומע פון 100,581,963,01.

אַקטיוו

אינווענטאַר	8.114.777.90
געביידעס	4.869 429.74
מאַשינען און איינריכטונגען	51.714.072.75
אויסאַרבייט. און ווי־שטאָפען	10.946.391.59
קאַסע	440.910.96
וועקסלען	1,241.457.61
ווערט־פּאַפּירען	143.097.50
דורכגאַנגס סומען	843 846.12
אָפּנעהמער	5.624.653.01
אַקצעפּטען פון אָפּנעהמער	7 269.261.—
פערלוסטען	9.373.794.83
צוזאַמען זל.	100.581.693.01

פּאַסיוו

גרינדונגס קאַפּיטאַל	31.250.000.—
רעזערוו־קאַפּיטאַל	4.803.155.70
אַמאָרטיזאַציע־קאַפּיטאַל	3?.057.413.20
אויסעראָרד. רעז. קאַפּיטאַל	973.288.93
וואָהלטעטער־פאָנד	403.283.72
אָבליגאַציע־חוב	8 680.338.—
אַקצעפּטען	3 466.379.82
בעלי־חובות	18.947.833.64
צוזאַמען זל.	100.581.693.01

אַנאַליזירענדיג דעם דערמאָהנטען בילאַנס קען מען דריגגען אַז פון 91 מיליאָן זלאָטעס פון אַקטיוו זענען 26 מיליאָן פליסיג און האַלב פליסיג קאַפּיטאַל, בעת די קורצטערמיניגע און דרינגענדע חובות בעטרעפען 22 מיליאָן, אַזוי אַז ס'איז פערהאַן גענוג דעקונג אין פליסיגע און האַלב־פליסיגע מיטלען.

דער פּלאַן פון דער סאַנאַציע פון דער פירמע איז פאָלגענדער: די „ווידזעווער מאַנופאַקטור" וויל רעאָרגאַניזירען איהר פערקויף אויף דעם אופן, אַז זי זאָל זיך אונאָפּהענגיג מאַכען פון פערמיטלער, הורטאָוויניקעס און אפילו דעטאַליסטען, די רעאָרגאַניזאַציע וועט בעשטעהען פון ווייטער ענטוויקלען די קאָנפעקציע־אָפּטיילונג ביים גלייכצייטיגען אויסבויען די „קאָנסומס" און די עקספּעדיציע־אָפּטיילונגען, אַזוי אַז די סחורות זאָל קומען דירעקט צום קאָנסומענט.

כדי צו רעאַליזירען דעם דאָזיגען פּלאַן דאַרף מען אַ ריזיגען קאַפּיטאַל צו קויפען נייע קאָנפעקציע מאַשינען און עפענען נייע „קאָנסומען", דאָס געלד זאָל גענומען ווערען פון רעאַליזירען נאָך נישט־געפיהרטע אָבליגאַציעס אויף אַ סומע פון 40 טויזענד ענגלישע פונט. די פירמע פערטראַקטירט אויך וועגען נייע אויסלענדישע הלוואות, אין דער צייט פון „נאַדזאָר" וויל אויך די פירמע ענערגיש אויפמאָהנען איהרע חובות, וועלכע זענען היפּאָטעקאַריש פערזיכערט.

* * *

ווי מיר דערוויסען זיך, איז נישט קוקענדיג וואָס ס'איז אָפּגעגעבען געוואָרען אַ ביטע וועגען נאַדזאָר, קומען אָבער ווייטער פאָר אונטערהאַנדלונגען מיט די בעל־חובות וועגען אַ פערשטענדיגונג און ביי אַזאַ פאַל איז מעגליך, אַז די ביטע זאָל צוריקגעצויגען ווערען פון האַנדעלס־געריכט, די סעסיע פון געריכט, וועלכע דאַרף אָננעהמען אַ בעשלוס, צי די פירמע זאָל בעקומען אַ „נאַדזאָר" וועט וואַהרשיינליך פאָרקומען ערשט אין די ערשטע טעג פון אויגוסט.

נעכטען איז אָפּגעשטעלט געוואָרען ביז'ן מאָרגענדיגען טאָג די אויסצאָהלונגען פון די אַרבּייטער, מיט דער פראַגע וועגען „נאַדזאָר" האָבען זיך אויך פאַראינטערעסירט די [illegible] פעראייניגען, וועלכע האָבען אָפּגעהאַלטען אַ גאַנצע רייהע בעראַטונגען. אין דער פראַגע וועלען די אַרבּייטער־פערטרעטער אויסשיקען אַ ספּעציעלע דעלעגאַציע קיין וואַרשאַ, וועלכע וועט פאָדערן, אַז די מלוכה זאָל איבערנעהמען די פאַבּריקען פון דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור".

* * *

די וואַרשאַווער האַלב־אָפיציעלע [illegible] „איסקרא" טיילט מיט, אַז די פראָקוראַטור האָט איינגעלייטעט אַ קרימינעלע [illegible] ראַצע [illegible] דע [illegible] ווידזעווער מאַנופאַקטור" פאַר אַראָפּנעהמען די התימות פון דער סחורה וועלכע איז סעקוועסטרירט געוואָרען דורכ'ן שטייער־אַמט.

ווי אזוי די ענגלישע רעגירונג גיהט פערווירקליכען דעם ענטוויקלונגס־פּלאן אין א"י

ערקלערונגען אין ענגלישען פּארלאמענט

לאנדאן 21 (ים"א טעל.) אויף דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען פּאַרלאַמענט איז פאָרגעלעזען געוואָרען דער טעקסט פון די אינסטרוקציעס פון קאָלאָניאַל אַמט צו דער א"י רעגירונג בנוגע רעווידירען דעם ענטוויקלונגס פּלאַן.

דער טעקסט איז געשריבען אין דער פאָרם פון אַ בריף פון לארד פּאַססווילד צו טשענסעלאָר.

שילס האָט דאָביי געגעבען אַן ערקלערונג, אַז די נאָהענטסטע שריט צו פערווירקליכען דעם ענטוויקלונגס־פּלאַן איז איבערגעגעבען געוואָרען דעם ניי־בעשטימטען דירעקטאָר פרענש, וועלכער דאַרף אַ ספּעציעלע אַרבּעט אין פּעסטשטעלען וויפיל אַראַבער עס זענען בעזייטיגט געוואָרען פון זייער באָדען צוליב דער יודישער ערד־קויפונגען און זיי האָבען נישט בעקומען קיין ענטשעדיגונג. נישט פון די יודען און נישט פון דער רעגירונג. ביז'ן 31 דעצעמבער ה. י. דאַרף דער ניי בעשטימטער דירעקטאָר צושטעלען אַ בעריכט פון די רעזולטאַטען פון זיין אויספאָרשונג און נאָכדעם וועט די רעגירונג אויסהערען די יודען און אַראַבער און אַריינטראָגען אַ פאָרשלאַג אין ענגלישען פּאַרלאַמענט וועגען הלוואה פון אַ ביעקט פון 2 מיט אַ האַלבען מיליאָן פונט פאַר א"י.

בעגאסען דעם מאן מיט שפּירט און איהם אונטערגעצונדען

קעניגסבערג, 21 (טו) [illegible] אַ פרוי בעגאָסען מיט ברען־שפּירט [illegible] שלאָפענדען מאַן און איהם אונטערגעצונדען, דאַן האָט זי זיך אליין בעגאָסען און אונטערגעצונדען. ביידע זענען שווער פערוואונדעטע אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

וואָרנונג
צו אלע לאָדזער יודישע פלייש־העקער!

צוליב דעם, וואָס דער לאָדזער פלייש־הורטאָווניק פון שטאַטישען שחט־הויז אויף ראַדוואַנסקא נאָה

ה' שלאמקע פריד

מאָהנט איין אויף אַ באַרבאַרישען אופן חובות ביי די העקער, דאָס הייסט אויב ער בעקומט נישט אויפ'ן אָרט קיין געלט שלאָגט ער מכות רצח וואָס עס האָט פּאַסירט מיט מיר מאָנטאָג, דעם 20 יולי 1931, אַזוי בעט איך אַלע פלייש־העקער נישט צו קויפען ביים דערמאָנטען ה' שלאַמקע פריד קיין פלייש, ווייל מען איז נישט זיכער מיט'ן לעבען אין פאַל פון נישט פּינקטליכען בעצאָהלען דעם בעטראַג.

איך בין שולדיג ה' פריד —.65 זל. נאָך אַ 23 יעהריגער עקזיסטענץ אַלס קצב אין לאָדז.

משה לאם

לאדז, סקלאַראַווא 25

אויפּפאָדערונג.

דערמיט פאָדער איך אויף ה' ישראל עפּשטיין און פרוי נאָוואַט 2, אַז ער זאָל מיר צוריקגעבען די 1700 דאָלאַר וועקסלען, וואָס ער האָט איבערגעגעבען פּיקצינאַ צו ברוך יאַסקיאַוויטש פּול. נאַצנאַ 4, הערצקע פעלדאַי פּאַמאַרסקא 91 און נחים מאַלינאָווסקי שענקעוו טשא 7, ווי אויך די סחורה וואָס ליגט אין „Polski Lloyd" אויף זיין נאָמען, ווייל ס'קומט מיר נאָך אַ רעשט אַ הויך די וועקסלען. אין געגענפאַל וועט ער ציהען די ווייטגעהענדסטע קאָנסעקווענצן.

ד. ראָזענבערג, ציגעלניאַ 7.

נאַכט־לעגער

אויף ענצעלנע צימער אויף מאָנאַטליך עווענטועל וועכענטליך איז אָפּצוגעבען. צו ערפאַרען פּלאַץ־וואָלנאָשטשי 9 אין לאָמפּען־געשעפט.

משתתפים אנחנו בצערו הגדול של רבנו הרב הגאון ר' אליעזר יצחק מי זל שליט"א בהלקח ממנו אשתו הרבנית הצנועה שלשלת היוחסין

שרה רבקה ז"ל

בעבודתו הפוריה לטובת הכלל ימצא תנחומים. בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

ביהמ"ד חברה ש"ס

צעגעלניאנא 56 (סבשיו 24)

גאַסטראָלען פון דער

ווילנער טרופּע

XVI יאָר — XVI יאָר

15־יעריקער יובל־טורנע אָנפ. מ. מזאה.

לאָדזשער שטאַט־טעאַטער

היינט, מיטוואָך, ד. 22 יולי 9 אָוו. נאָר נאָך איין מאָל

מאָטקע גנב

פון שלום אש — מיט א. סאַמבערג אַלס „מאָטקע"

מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 23 יולי, 9 אָווענד

15־יעהריגע יובל־פאָרשטעלונג

(רעפּערטואַר־רעווי)

דאָרפס־יונג	פון 2 אַקט	— לעאָן קאָברין
דער שטומער	„ 3 „	— א. ווייטער
דבוק	„ 1 „	— ש. אַנ־סקי
זינגער פון זיין טרויער	„ 2 „	— אָ. דימאָוו
קדוש השם	„ 2 „	— שלום אַש
ביינאַכט אויפ'ן אַלטן מאַרק	„ 2 „	— י. ל. פּרץ
שיילאָק	„ 1 „	— וויליאַם שעקספּיר
יודענשטאַט	„ 2 „	— אהרן צייטלין
אַ מעשה מיט הערשעלע		
אַסטראָפּאָלער פינאַל	„ 2 „	— משה ליפּשיץ

אַקטועלע הומאָריסטישע לידער

אָנפיהרער פון יובל־פייער — מ. מזאה

סצענע־אָנפיהרונג פון אייענד — יעקב וויסליץ

מוזיק־לייטונג — העניך קאָן

פרייטאָג, שבת און זונטאָג

„גאַט פון נקמה"

מיט א. סאַמבערג אַלס „יעקעל שאַפּשאָוויטש"

דינסטאָג, דעם 28 יולי יובל־פּרעמיערע

ניי־אינסצעניזירט — „200,000" פון שלום עליכם (גרויסע געווינס)

רעזשי: י. ראָטבוים. דעקאָר. און קאָסטיומען: אַנרזשיי פּראָנאַשקאַ

מוזיק: העניך קאָן. לידער־טעקסטן: מ. בראָדערזאָן.

צי האט זיך געלוינט דער טומעל?

דער טומעל אין דייטשלאַנד און אַרום דייטש־לאַנד, איז איינציג אין דער וועלט. קיינמאָל האָט נאָך אַ מלוכה, בפרט נאָך אַ גרויסע מלוכה, נישט געמאַכט אַרום זיך אַזאַ ליאַרם, אפילו א פּריוואַטער מענש שטיקט זיך, בעהאַלט ער פאַר דער וועלט, אַזוי לאַנג ווי עס לאָזט זיך, דעם אמת'ען שטאַנד פון זיינע פינאַנסען. אַ פּריוואַטער מענש קען אָבער לאַנג נישט אויסבעהאַלטען דעם פאַקטישען צו־שטאַנד פון זיינע פינאַנסען, צופיל אויגען קוקען, צופיל אויערען הערען, צופיל צינגער פּלאַפּלען און טראָגען פונאַנדער די פּאָסט, ביי אַ מלוכה איז עס נישט שייך. זי, די מלוכה קען אַליין האַלטען אַ סוד און קען אויך צווינגען אַנדערע זאָלען האַלטען די צונג און נישט פּלאַפּלען, אַ מלוכה האָט אויך, פאַר אַ בויט מיטלען זיך צו האַלטען אַפילו ווען די קאַסע איז הינטערשטעליג, צו וואָס דאָס האָט געלוינט דער מלוכה צו מאַכען אַזאַ געוואַלד און אויפרודערען אַ וועלט איז אין פלוג נישט פערשטענדליך.

די דייטשע רעגירונג האָט געדאַרפט צאָהלען אַ פּאָר מיליאַרד אויפ'ן חשבון פון יאָנג־פּלאַן און זי האָט דאָס געלד נישט געהאַט. זי האָט דאַרום געמוזט מאַכען דעם געוואַלד אַז זי איז באַנקראָט. אַזוי זאָגט מען, דער תירוץ איז אָבער נישט ריכטיג. בלויז די „דאַנאַטבאַנקען" האָבען פאַר דער צייט זייט עס האָט זיך אָנגעהויבען דער טומעל, אויסגעצאָהלט אַ מיליאַרד דאָלאַר וואָס זיי האָבען געהאַט פון אויס־לענדישע קורץ־טערמיניגע הלוואות, עס איז דאָך גאַנץ נאַטירליך, דאָס באַלד ווי מען האָט דער־הערט אַז עס איז מיט דייטשלאַנד אַזוי שלעכט האָט מען אָנגעהויבען אַפּציהען די פקדונות, וואָס מען האָט אין איהרע בענק. מיר ווייסען עס פון אונזער אייגענער ערפאַהרונג, אַז עס איז גענוג צו פערשפּרייטען אַ קלאַנג אויף אַ באַנק, אַז זי האַלט שמאָל, אום איהר צו ברענגען צו אַ קראַך, כאָטש זי האָט גאָרנישט געהאַט בדעה צו פאַלען און איהר מצב איז געווען גענוג פעסט.

אויב פון איין באַנק קען[?]ען האָט מען אין אַ פּאָר חדשים אַרויסגעצויגען אַ מיליאַרד דאָלאַר, איז זיך נישט שווער פאָרצושטעלען וויפיל מיליאַרדען מען האָט בכלל אַרויסגענומען פון די דייטשע בענק, אויב עס זאָל זיך האַנדלען וועגען די פּאָר מיליאַרד ענטשעדיגונג וואָס דייטשלאַנד האָט געדאַרפט צאָה־לען און זי האָט בעקומען אויף דעם אַ מאָראַטאָריום האָט עס געוויס נישט געלוינט, ווייל עס איז אָפּ־געצויגען געוואָרען פון לאַנד צעהן מאָל אַזוי פיל געלד. היינט וואָס איז ווערט דאָס פערלירען דעם צוטרוי צו איהר אין דער וועלט און אין לאַנד גופא!

פון פינאַנציעלען שטאַנדפּונקט האָט עס גע־וויס נישט געלוינט., פּאָליטיש איז עס אַדוואי אַ שלעכט געשעפט. מען קען אויך נישט זאָגען אַז די רעגירונג האָט עס נישט פאָראויסגעזעהען, אַ־זעלכע זאַכען זעהט יעדער, מען ווייסט וואָס עס בעדייט צו פערלירען דעם צוטרוי פון דער וועלט. און דער אייגענער בעפעלקערונג. אין בעסטען פאַל האָט הובער געפּועלט אַ מאָראַטאָריום אויף אַ יאָהר ד.ה. אַז אין אַ יאָהר אַרום וועט מען דאַרפען צאָה־לען און דערווייל האָט מען פערלוירען שווערע מיליאַרדען וואָס מען קען זיך אָהן זיי נישט בע־געהן און מען מוז גלייך געהן זוכען נייע הלוואות ביי פיל ערגערע בעדינגונגען. דערווייל קראַכען די גרעסטע פינאַנץ־אינסטיטוציעס און ציהען מיט זיך אַ האַלבע וועלט אין אומגליק.

ניין, צוליב אַ מאָראַטאָריום האָט דער עוסק נישט געלוינט און דערפאַר זענען אפשר נישט גאַנץ אומגערעכט די, וואָס טענה'ן, אַז די מהומה איז אַ אויסגערעכנטער שאַך־צוג מצד דער דייטשער רע־גירונג, וועלכע וויל מיט איין קלאַפּ אין טיר פּטור ווערען פון אַלע איהרע התחיבות'ן וואָס די טראַקטאַ־טען לעגען אויף איהר אַרויף. אין לאַנד הערשט אַ גרויסע אונצופרידענהייט מיט די געשלאָסענע טראַקטאַטען. די נאַציאָנאַליסטען טענה'ן, אַז מען דאַרף ברעכען מיט די טראַקטאַטען, אַ טייל העצען געגען די מזרח־גרעניצען, דעמאָנסטרירען און מאַ־כען כסדר סקאַנדאַלען. די רעגירונג האָט אַ שווער שטיקעל אַרבייט איינצוהאַלטען די אָרדנונג און פער־זיכערען דער וועלט, אַז דאָס זענען נאָר אַרויס־טרעטונגען פון יחידים, פון אונפעראַנטוואָרטליכע עלעמענטען און אַז דאָס פאָלק בכלל האָט נישט בדעה צו ברעכע[ן] דעם שלום און שטעלען אייראָפּא אין אַ סכנה.

אַזוי דויערט דאָס שפּיל יאָהרען לאַנג. ענדליך האָט מען זיך מישב געווען, פאַרוואָס טאַקע נישט אויסנוצען די מורא פון דער וועלט פאַר די רעכטע עלעמענטען, פאַר די היטלער־לייט אום עפּעס צו געווינען? אויב מען טאָר נישט רעדען וועגען ענ־דערען די גרעניצען ווייל דאָס הייסט זיך שפּילען מיט פייער, קען מען דאָך אַ שמועס טון מכוח די רעפּאַראַציעס געגען וועלכע די נאַציאָנאַליסטען פּראָ־טעסטירען אַזוי שטאַרק! און רעדען זאָל מען מיט אַ לשון וואָס איז פערשטענדליך פאַר אַלע. מען זאָל אַזוי רעדען אַז עס זאָל קראַכען אין אַ האַלבער וועלט. דעמאָלט וועלען אַלע פערשטעהן אַז ער קען טאַקע נישט צאָהלען, און נישט נאָר וואָס ער קען טאַקע נישט צאָהלען, נאָר מען מוז איהם אויך צוריקגעבען די סומען וואָס ער האָט שוין ביז איצט איינגעצאָהלט.

אַזוי וויל מען אין געוויסע קרייזען פערשטעהן די איצטיגע מהומה וואָס דער דייטש האָט געמאַכט מען מאַכט דערביי אַ חשבון אַז סך הכל האָט ער ביז איצט קיין פעניג נישט געצאָהלט פון זיין קע־שענע, ביי יעדער ראַטע וואָס ער האָט געדאַרפט צאָהלען האָט ער געבאָרגט געלד און געצאָהלט, ד.ה. אַז די סומע וואָס ער האָט געדאַרפט געבען איז פערשריבען געוואָרען אַלס חוב אויף זיין קאָנטאָ און ער האָט דערפון געדאַרפט צאָהלען פּראָצענט.

אַזוי דויערט די קאָמעדיע יאָהרען, ענדליך איז איהם נמאס געוואָרען דאָס שפּיל און ער עפענט די קאָרטען, ער וויל מען זאָל איהם שטרייכען דעם חוב און ער זאָל זיין קוויט. ער איז קיינעם נישט שולדיג און קיינער האָט נישט מעהר ביי איהם וואָס צו מאָהנען.

אַט אַזוי וויל מען פערשטעהען די פּאָליטיק פון כלומרשט'ן באַנקראָט וואָס אַ גרויסע מלוכה האָט מיט איהם געסטראַשעט אַ וועלט, און אפשר וועט ער טאַקע דערמיט אויסשפּילען, ווייל, וואָס פּראַ צוועק האָט עס צו באָרגען אַ לאַנד וואָס שרייט אַז זי געהט אונטער נאָך הונדערטער מיליאָ־נען דאָלאַרען. פון וואַנען וועט זי עס נעהמען אָפּ־צוגעבען, פון וואַנען וועט זי האָבען אַפילו צו צאָה־לען בלויז די פּראָצענט פון אַזעלכע סומעס? עס לעגט זיך דאַרום אויפ'ן שכל, אַז דאָס איז איינגאַנ־צען אַ שפּיל אום אַרויסצובעקומען צוריק די סומעס וואָס זי האָט שוין איינגעצאָהלט, ד.ה. מען זאָל דעם חוב אינגאַנצען שטרייכען, אויב אַזוי האָט זיך גע־לוינט דער טומעל.

ש. י. ה.

ווי אַזוי זאָלען מיר אויסבעסערען די ווירטשאַפטליכע לאַגע

ג. סענאַטאָר גראָס לעגט פאָר די מלוכה זאָל דרוקען נײַ געלד

דער בעקאַנטער סאָציאַליסטישער עקאָנאָמיסט געוו. סענאַטאָר דאַניעל גראָס איז שוין נישט־איינמאָל אַרויסגעטרעטען מיט פּראָיעקטען וועגען לינדערען דעם קריזיס דורך פערגרעסערען דעם געלד־אומזאַץ אין לאַנד. די פערגרעסערונג זאָל קומען דורך דעם, וואָס די רעגירונג וועט דרוקען ניי פּאַפּירען געלד, וואָס האָט נישט קיין דעקונג און אַזוי אַרום וועט זיין געלד אין לאַנד צו אַר־בייטען אינוועסטירען א. אַז. וו. מיט אַנדערע ווערטער הייסט דאָס אַזאַ קליינע אינפלאַציע.

אין בעצטיגען נומער „ראָבאָטניק" ענטוויקעלט סענ. גראָס ווייטער זיין טעאָריע אויף פאָלגענדען אופן:

אויפ'ן אינערליכען מאַרק געפינען זיך פיל סחורות, וואָס זענען אויסגעאַרבייט געוואָרען אין לאַנד און וועלכע זוכען דעם פערבויכער.

די סחורות וואַרטען אויף אַב'אָפּנעהמער מיט געלד. צו דעם דאָזיגען סיסטעם מוז זיך אַ מאָדערנע מלוכה צופּאַסען. די מלוכה רעקווירירט נישט די־רעקט ביי דעם בירגער די סחורות, וואָס זי דאַרף, נאָר קויפט זיי אויפ'ן מאַרק. דאָס נויטיגע געלד בעקומט די מלוכה דורך אַרויפליגען שטייערען, דורך פערדינסטען ביי אונטערנעהמונגען און מאָנאָ־פּאָלען און דורך מאַכען אינערליכע הלוואות ביי די בירגער.

די דריי פאָרמען פון בעקומען געלד, כדי די מלוכה זאָל קענען אָפּנעהמען די סחורות פון אי־נערליכען מאַרק, האָבען זייערע קוועלעס אין די געלד־רעזערווען פון די בירגער. אַ גאַנץ אַנדער פאָרם פון אָפּנעהמען דורך דער מלוכה די אויס־געאַרבייטע סחורות, איז דאָס פערגרעסערען די ביז איצטיגע צאָהל געלד. די צוגאָב־געלדער ווערען דורך דער מלוכה אַריינגעפיהרט אין דער ווירט־שאַפט און מיט די דאָזיגע פאָנדען נעהמט די מלוכה סחורות פאַר איהר געברויך.

דאָס דאָזיגע צוגאָב־געלד פיהרט די מלוכה אַריין אין דער לאַנדעס־ווירטשאַפט אין דער פאָרם פון פּאַפּיר־געלד, וואָס ווערט אַרויסגעגעבען דורך אַנ'עמיסיע־באַנק. דאָס דאָזיגע צוגאָב־געלד פער־גרעסערען די געלד־רעזערווען פון די בירגער. און אַזוי אַרום פערגרעסער[ט] זיך די געלד־פערקעהר פאַר דער גאַנצער ווירטשאַפט.

אויב דער מלוכה־אוצר בעגרעניצט דאָס אַר־רויסגעבען פון אַזאַ צוגאָב־געלד, מוז די מלוכה פון איין זייט פעסטער צודריקען די שטייער־שרויף, פיהרען פּריוואַטע אונטערנעהמונגען (ביי אונז איז דאָס דער שפּירט־מאָנאָפּאָל, טאַבאַק און זאַפּאַלקעס־מאָנאָפּאָל). אָדער בעסער געזאָגט, איינ־פיהרען דעם עטאַטיזם. די מלוכה מוז אויך אַרויס־ציהען געלד פון די בירגער דורך אינערליכע הל־וואות. פון דער צווייטער זייט, כדי צו פערקלענע־רען די אויסגאַבען מוז די מלוכה איינשר[ענקען] אויף די נויטיגסטע אויסגאַבען פערזענליכע און זאַכליך. אַזעלכע מלוכות זוכען אַנ'אויסגאַנג דורך נעהמען אויסלענדישע הלוואות, ווייל די פרעמדע וואַלוטע, וואָס די מלוכות בעקומען טוישען זיי אויס אין דער עמיסיע־באַנק אויף אייגען [?] געלד און פיהרען עס אַריין אין דער ווירטשאַפט.

דאָס פערגרעסערטע צאָהל געלד גיט פערגרע־סערטע אומזאַצען. דאָס גיט ווידער נייע פערגרע־סערטע הכנסות דעם מלוכה־אוצר. די מלוכה'שע אויסלענדישע הלוואות האָבען אָבער דעם פעהלער אַז זיי מוזען פּראָצענטירט ווערען און אומגעקעהרט ווערען.

איך רעד שוין נישט וועגען אומשטאַנד פון די שוועריגקייטען און גרויסע קאָסטען ביים בעקומען די אויסלענדישע הלוואה. איך רעד שוין נישט וועגען די שוועריגקייט ביים בעקומען פרעמדע וואַ־לוטע אויף צו בעצאָהלען דעם קאַפּיטאַל און די פּראָצענטער. איך בעטאָן נאָר דעם שאָדען פאַר דעם בודזשעט און דער ווירטשאַפט אין צוזאַמען־האַנג מיט'ן אָפּצאָהלען די אויסלענדישע הלוואות.

די דאָזיגע אָפּצאָהלונגען בעשווערען יעדעס יאָהר דעם בודזשעט מיט אַלץ גרעסערע סומעס, ס'ווערט צוזאַמען דערמיט שמעלער דער געלד־מאַרק. ס'פערקלענערען זיך די האַנדעלט־אומזאַ־צען און צוזאַמען דערמיט די הכנסות פון דער מלוכה.

דעריבער געפינען זיך אין אַ פאַטאַלער לאַגע די דאָזיגע מלוכות, וועלכע זענען צופיל בעגרעניצט געוואָרען ביים אַרויסגעבען ניי געלד. צו די דאָזיגע מלוכות געהער פּוילען.

אונזער געזעצגעבונג האָט ערלויבט נאָר אויף 320 מיליאָן זלאָטיס פּאַפּיר־געלד אָהן דעקונג, און 50 מיליאָן זלאָטיס אָהן־פּראָצענטיגען קרעדיט אין דער „באַנק־פּאָלסקי".

אויב די דאָזיגע געלד־[?] וועט ביי אונז נישט בעדייטענד פערגרעסערט ווערען, זאָלען מיר נישט האָפען אויף הנחות און די שטייער־לאַסטען, ווי אויך נישט אויף אָפּשאַפען די „סטאַטיזאַציע", נישט אויף פערבעסערען די לאַגע פון די בעאַמטע נישט אויף אויסאַרבייטען די נויטיגע עפענטליכע אַרבייטען, נישט אויף אויסצובויען נייע וואוינונגען, נישט אויף אָפּשאַפען די אַרבייטסלאָזיגקייט, מיט איין וואָרט מיר קענען נישט האָפען אויף אויס־בעסערען די ווירטשאַפטליכע בעציהונגען.

ווידער מיסברויכען אין אַ באַנק

אַרעסטירט די פערוואַלטונג פון דער האַנדעלס־באַנק אין קאַטאָוויץ

זייט אַ געוויסער צייט זענען די [?]ישע קרייזען אין שלעזיען און דאָמבראָווער ראַיאָן בע־אונרוהיגט געוואָרען מיט פערשידענע קלאַנגען, וועגען דער קאָאָפּעראַטיווער האַנדעלס־באַנק אין מיסלאָוויץ.

מ'האָט געשמועסט, אַז אין דער דאָזיגער אינ־סטיטוציע זענען בעגאַנגען געוואָרען גרויסע מיס־ברויכען.

די דאָזיגע באַנק האָט ערלעדיגט אינקאַסאָס און נאַכנאַהמעס פערשידענע פירמעס אין לאָדז, פּויזען, וואַרשאַ און גאַליציען.

שוין נישט רעדענדיג וועגען דעם, אַז די באַנק האָט פאַר פערשידענע אָפּעראַציעס געגנוב[ע]ן צו הויכע אָפּצאָהלען, האָט זיך נאָך אַרויסגעשטעלט, אַז אין אַ גאַנצע רייה פאַלען האָט די באַנק דאָס בעקומענע געלד פערהאַלטען און נישט אָפּגעגעבען די אייגענטימער.

ס'זענען אַרעסטירט געוואָרען: משה בייפעלד פון דאָמבראָווא, לעאָן קוטנער פון קראָלעווסקאַ־הוטאַ, ישראל שוויצער פון דאָמבראָווא און בנימין שאַנצער פון מיסלאָוויץ. וועלכע האָבען אָנגעקויפט סחורה דורך דער פערמיטלונג פון דער קאָאָפּע־ראַטיווער באַנק, און נישט צאָהלענדיג פאַר די סחורות האָבען זיי די סחורה פערקויפט [?] די מאַרק־פּרייזען, די אַרעסטירטע זענען גלייכצייטיג מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג אין דער דער־מאָהנטער באַנק.

דער לאָקאַל פון דער באַנק איז פער'חתמ'עט געוואָרען, אַלע האַנדעלס־ב[יכ]ער און דאָקומענטען זענען איבערגעגעבען געוואָרען דעם אויספאָרשונגס־ריכטער.

ווי מען שמועסט דערגרייכען די שאָדענס, וועלכע ס'האָבען געליטען ד[י] פערשידענע סוחרים צוליב די נישט־ערליכע אָפּעראַציעס פון דער באַנק — די סומע פון 250 טויזענד זלאָטיס.

קאָנפערענץ פון קאָנסערוואַטיווע רבנים

יונגע יודישער ערציהונג און דעם מצב פון די רבנים

לאָנג בראַנטש. (יט"א) דאָ איז אָפּגעהאַל־טען געוואָרען אַ קאָנפערענץ פון קאָנסערוואַטיווע רבנים אין אַמעריקא, אויף וועלכער עס איז דיס־קוטירט געוואָרען די פראַגע פון יודישער ער־ציהונג.

הרב לעאָן לאַנג פון ניו־יאָרק האָט ערקלערט, אַז די שולען פון די קאָנגרעגאַציעס זענען וויכ־טיגער פון די תלמוד־תורה'ס. די אַלגעמיינע מיי־נונג בעת דער דיסקוסיע איז געווען, אַז די שולען דאַרפען מעהר אונטערשטרייכען די וויכטיגקייט פון רעליגיע ווי פון העברעאיש.

ראַבינער יודשזין קאָהן האָט געפּ[אָדערט], אַז די פערשידענע רעליגיעזע צערעמאָניעס זאָלען פער־שענערט ווערען, כדי צופרידען־צו־שטעלען דעם מאָדערנעם געשמאַק. ראַבינער מילט[אָן] שטיינבערג האָט ערקלערט, אַז די ביז־איצטיגע צערעמאָניעס האָבען נישט קיין ערפאָלג, ווייל זיי דריקען נישט אויס די פונדאַמענטאַלע יודישע אידעאַלען.

ראַבינער שטיינבערג האָט אויך געזאָגט, אַז דער סידור דריקט נישט אויס ווי געהעריג די ציוניסטישע האָפנונגען און די יודישע שטרעבונגען צו סאָציאַלער גערעכטיגקייט.

ראַבינער שמעון גרינבערג פון פילאַדעלפיע, האָט געלייקענט די דאָזיגע בעהויפּטונגען און האָט ערקלערט, אַז דער טראַדיציאָנעלער סידור טאָר נישט געענדערט ווערען.

פּראָפ. מ. ס. קאַפּלאַן האָט פאָרגעלעגט, אַז עס זאָל צוגעגרייט ווערען אַ צווייטער סידור, וואָס זאָל בענוצט ווערען צוזאַמען מיט דעם [?] בעלען געבעט־בוך. די קאָנפערענץ האָט אויך אויס־געהערט אַ דיסקוסיע וועגען דער ווירקונג פון דעם עקאָנאָמישען קריזיס אויף דעם גייסטיגען לעבען פון די אַמעריקאַנער יודען.

ווי עס איז צו זעהען פון די בעריכטען גע־פינען זיך צווישען דער גרויסער אַרמיי אַרבייטס־לאָזע אין אַמעריקא אויך פיל ראַבינער.

צוליב דעם, וואָס אַ גרויסע צאָהל ראַבינער ענדיגען יעדעס יאָהר דעם יודישען טעאָלאָגישען סעמינאַר און עס שאַפען זיך נישט קיין נייע קאָנ־גרעגאַציעס, בלייבען אַ סך יונגע ראַבינער אָהן בעשעפטיגונג, כדי צו פערקלענערען די אַרבייטס־לאָזיגקייט צווישען די רבנים ווערט געפּלאַנט צו פערלענגערען דעם ראַבינער־קורס אין [?] שען סעמינאַר מינדעסטענס אויף נאָך איין יאָהר. חוץ דעם זאָל יעדער אַבסאָלווענט פון ראַבינער־סעמינאַר פּראַקטיצירען אין משך פון 1 יאָהר ביי אַנ'עלטערען ראַבינער.

די קאָנפערענץ האָט בעקומען אַ בעגריסונגס־דעפּעשע פון ד"ר סירוס אַדלער, וועלכער געפינט זיך איצט אין באַזעל. פּראָפ. לואי גינזבורג האָט געהאַלטען אַ פאָרטראַג, אין וועלכען ער האָט געפאָדערט, אַז אַמעריקאַנער יודישע געלעהרטע זאָלען אַרויסראַטעווען דעם וויסענשאַפטליכען בײַ־בעל־שטודיום פון דעם מאָנאָפּאָל פון קריסטליכע געלעהרטע און געבען די ביבעל־וויסענשאַפט אַ ריין־יודישען שטאַנדפּונקט.

יודישע האַלוץ־עקספּאָרטערען

דאַרפען זיך ווי אַמשנעלסטען רעגיסטרירען

אין די האַלוץ־סוחרים־פעראיינען

וואַרשאַ. (י. ט. א.) ווי מען זיילט מיט, איז פאָרגעקומען לעצטע בעראַטונגען צווישען די רעגירונגס־פאַקטאָרען אין פאַרשטעהער פון די האָלץ־סוחרים־פעראיינען וועגען הויבען דעם האָלץ־עקספּאָרט פון פּוילען בעשלאָסען געוואָרען נישט צו שאַפען קיין נייע אָרגאַניזאַציע נאָר בילדען עקספּאָרט־סעקציעס ביי די עקזיסטירענדע האָלץ כוחרים פעראיינען. מיט האָלץ עקספּאָרט וועלען זיך פון איצט אָן קענען בעשעפטיגען בלויז די פירמען, וועלכע געהערען צו איינער פון די אָרגאַני־זאַציעס, וואָס איז אָנגעשלאָסען צום הויפּטראַט פון האָלץ פעראיינען אין פּוילען. די עקספּאָרט־סעקציעס זענען בעפולמעכטיגט אויסצוגעבען זייערע מיטגלידער אויספיהר־שיינען, וועלכע בע־פרייען דאָס עקספּאָרטירטע האָלץ פון גאַנץ בע־דייטענדע צאָל אָפּצאָהלען, וועלכע ווערען איצט איינגעפיהרט. די פעראיינטערעסירטע פירמע דאַר־פען זיך דעריבער ווי אַמשנעלסטען צו פערצייכ־נירען צו די ענטשפּרעכענדע עקספּאָרט־סעקציעס.

אין וואַרשאַ איז געשאַפען אַ סעקציע ביים פעראַבאַנד פון האָלץ־סוחרים און אינדוסטריע־לער (גיעצאַלאַ 3, וו. 12), וואָס נעמט אַרום די גרעסטע יודישע האָלץ־עקספּאָרט־פירמעס.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך
22
ח
מנחם אב תרצ"א

יולי
זון-אויפגאנג 3.38
זון-אונטערגאנג 7.45

דרינגענדע שטיצע פאר ארבייטסלאזע
הויבט אן דער מאגיסטראט אויסצוצאהלען דאנערשטאג

דער אונטערשטיצונגס אמט פאר ארבייטסלאזע ביים מאגיסטראט איז מודיע די פעראינטערעסירטע פערזאנען, אז דאנערשטאג דעם 23 יולי הויבט זיך אן דאס אויסצאהלען פון דרינגענדער מלוכה'שער אונטערשטיצונג פאר חודש יולי 1931 — צו די ארבייטסלאזע, וועלכע האלטען אויס משפחות, און וועלכע האבען זיך געמאלדען אין אינטערשטיצונגס-ביורא אויף דער גאס פון 28-טען קאניאווער שיסער-פולק, נומער 32 — פון 1. ביז 10. יולי איינשליסליך.

איינזאמע האבען נישט קיין רעכט אויף אונטערשטיצונג.

די אונטערשטיצונגען בעטרעפען:

פאר ארבייטסלאזע מיט 1 אדער 2 פערזאן אויף אויסהאלט — 20 זל. א חודש.

מיט 3—5 פערזאן — 30 זל. א חודש.

מיט העכער 5 פערזאן — 40 זל. א חודש.

די אויסצאהלונג וועט פארקומען אין אנגעגעבענעם לאקאל פון 9 ביז 2 א זייגער, לויט פאלגענדען סדר:

דאנערשטאג, דעם 23 ד. ח, די אותיות
A B C D E F G H I J

פרייטאג, דעם 24-טען — די אותיות:
K L Ł M N O P

שבת, דעם 25-טען ד' ח. — די אותיות:
R S T U W Ź Ż

די ארבייטסלאזע מוזען צושטעלען:

1) א פאס, אדער אנ'אנדער פערזענליכען דאקומענט.

2) א לעגיטימאציע פון פ.ו.פ.פ., וואס שטעלט פעסט, אז דער בעטראפענער האט זיך 2 מאל צוגעשטעלט צו דער שטענדיגער קאנטראלע אין משך פון די לעצטע 4 וואכען.

3) א ביכעל פון דער קראנקען-קאסע פון זיך און זיין משפחה.

מ'טאר נישט אוועקנעהמען קיין מיליטער=ביכלעך

(2) די לאדזער סטאראסטווע האט בעקומען א פעראָרדנונג, אז מיליטער-ביכלעך ביי רעזערוויסטען טארען אין קיין שום פאל נישט אוועקגענומען ווערען ביי זייערע בעזיצער, ווייל דעם, וואס האט נישט ביי זיך אזא ביכעל דראהט א שטראף.

ארויסגעפאלען פון 2 שטאק
איז א 3=יאהריגע יודישע מיידעלע

(א) אויף פייפער-גאס 18 איז נעכטען אראפגעפאלען פון צווייטען שטאק די דריי-יאהריגע מיידעלע רבקה'לע ראזענבערג.

דאס קינד איז שטארק צושעדיגט געווארען אזוי, אז מ'האט עס געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל אריין.

אפטייקען
היינטיגע נאכט=דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ה. דאנציגער (זגערזשער 57), וו. גראשקאווסקי (11 ליסטאפאד 15), פ גארפיין (פילסודסקי 54), ס. בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 164), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 26) א. שומאנסקי (פשענדזאלניאנא 75).

אין משך פון 3 חדשים
קאן מען איצט בעקומען פוילישע בירגערשאפט
ווען מען שטעלט צו אלע נויטיגע דאקומענטען

(2) לויט ווי עס אינפארמירט אונז די שטאטישע סטאראסטווע, איז איצט די פראצעדור פון בעקומען פוילישע בירגערשאפט פאלגענדע:

דער וואס בעמיהט זיך צו בעקומען בירגערשאפט מוז בצלייגען אין דער סטאראסטווע א בעשטעטיגונג פון פאליציי-קאמיסאריאט, וואס שטעלט פעסט, אז דער פעטענט וואוינט אין דער געגענד, וועניגסטענס, א יאהר צעהן.

אויב ס'איז שווער צו בעקומען אזא בעשטעטיגונג, מחמת מעלדונגס-קאמפליקאציעס, דארף מען צושטעלען ערקלערונגען פון 2 בעגלויבטע עדות, אז די געגעבענע פערזאן האט ווירקליך אין דער געהעריגער צייט אהן איבעררייס געוואוינט אין לארז, אדער אויף אנ'אנדער ארט.

חוץ מזה דארף מען צולייגען א בעשטעטיגונג וואס שטעלט פעסט, אז דער פעטענט בעזיצט געהעריגע מאטעריעלע מיטלען אויף אויסצוהאלטען זיך און זיין משפחה.

דער דריטער אומבעדינגטער דאקומענט איז א בעשטעטיגונג, דאס דער פעטענט בעהערשט די פוילישע שפראך.

לעת עתה האט דאס בעקומען בירגערשאפט געדויערט יאהרען-לאנג, איצט — קאן עס געשעהען נאך 3 חדשים פון דעם טאג, ווען די ביטע מיט די נויטיגע דאקומענטען ווערען אנגעגעבען.

נייע פעראָרדנונג וועגען רעגיס=טרירען פירמעס

(2) דער לאדזער מאגיסטראט האט בעקומען אנ'אויפקלערונג פון אינערן-מיניסטעריום בנוגע רעגיסטרירען פירמעס אין דער אינדוסטריע-אפטיילונג ביים מאגיסטראט.

לויט דער דאזיגער אויפקלערונג, זענען זיך קודם כל מחויב צו רעגיסטרירען אלע ניי-ענטשטאנענע פירמעס, אבער אלס ניי-ענטשטאנענע פירמע דארף אויך בעטראכט ווערען אזא, וואס האט געענדערט איהר ספעציאליטעט, איהר בעלעבאָס, אדער די רעכטליך יורידישע פארם.

די איינמעלדונגען אין אזעלכע פאלען דארפען געמאכט ווערען פינקט ווי ווען עס וואלט זיך געהאנדעלט וועגען א נייער פירמע, און ווער ס'וועט זיי בעצייטענס נישט אנגעבען וועט אדמיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען.

די מעשה איז אבער די, וואס קיין סך ארבייט וועט דערביי זיכער נישט זיין: ביי היינטיגע צייטען ווערט מען דאך מעהר „אויס קאפעלוש מאכער", ווי מען גייט עפיס טון...

ראדיא-פראגראם
מיטוואך דעם 22=טען יולי

12,00 צייט-סיגנאל. 1,15 גראמאפאן-מוזיק 4,15 פראג אם פאר קינדער. 4.45 לאדזע פאסט-קעסטעל. 4.50 קאמוניקאט נאר פישער און שיפער. 5,10 „ראדיא צווישע ארבייטער", פארלעזונג. 5,35 גראמאפאן-מוזיק. 6,00 פארלעזונג. 7,00 לייכטע מוזיק. 7,20 פערשידענעס. 7,40 גראמאפאן-מוזיק. 8,00 קאמוניקאט פון לאדזער האנדעלס-קאמער. 8,15 ראדיא פרעסע. 9,05 פארטעפיאן-רעציטאל. 9.20 ליטעראַרישע פערטעלשעה. 10,00 קאנצערט. 10,15 טעליעטאי. 10,30 קאמוניקאט. 11,00 פאליסטען-קאנצערט. 12,00 לייכטע און טאנץ-מוזיק.

א באלעבאס פון 3 הייזער — א באנדיט
אז דער טויף=פאטער איז פון אזא שניט, טא ווי זעהט שוין אויס דער זוהן זיינער?

(א) טעאפיל שימטשאק, דארפט איהר וויסען, איז א באלעבאטישער גוי, גאר נישט קיין ארימאן, והא ראיה: ער פערמאגט דאך 3 הייזער: אויף מארישינער גאס 30, וואו ער האט אויך א בירגעוועלב, דערנאך אויף שיקאווסקא 8 און אויף וואוועלסקא 14.

דאך האט עס איהם נישט געשטערט צו זיין פערמישט אין אזא מיאוסע מעשה, וויאס הויבט זיך אזוי אן:

די פרוי אננא קעלער פון ניי-מארישינער 20 האט פערקויפט א הויז.

און א פאר טעג שפעטער, ד. ה. אין דער נאכט פון 2 אויף 3 מערץ, האט זי דערהערט, ווי צו איהר אין דער וואוינונג האבען זיך ארייגעריסען פרעמדע מענשען...

צו איהר אין צימער איז אריין א פערמאסקירטער פערשוין מיט א רעוואלווער און געפאדערט אז זי זאל איהם אפגעבען דאס געלד, וואס זי האט בעקומען פאר'ן פערקויפטען הויז. די פרוי קעלער האט איהם געענטפערט, אז זי האט נישט דאס געלד, מחמת זי האט עס פערנוצט אויף צו בעצאהלען איהרע חובות, אבער דער באנדיט האט דערפון נישט געוואלט הערען און וויסען.

ער האט די איבערגעשראקענע פרוי אראפגעשלעפט פון בעט, זי רעווידירט, ארומגענישטערט אין אלע צימערען, און טעראריזירט די קינדער. זיי זאלען נישט מאכען קיין געוואלדען.

ער האט גארנישט געפונען, און איז אוועק מיט גארנישט.

און אז די פרוי קעלער איז געקומען צו זיך און געמאלדען וועגען דעם ענין אין דער פאליציי, האט זיך, נאך א גענויער חקירה ודרישה, ארויסגעוויזען, אז אין דעם באנדיטען-אנפאל האבען זיך בעטייליגט דריי פערזאן: סטאניסלאוו פיעסטשעניצעוויטש (25 יאהר אלט), זיין טויף-פאטער טעאפיל שימטשאק (45 יאהר אלט) און טעאפיל ראשליאק (45 יאהר אלט).

דער אנפאלער אין דער מאסקע מיט'ן רעוואלווער איז געווען פיעסטשעניעוויטש, און די אנדערע צוויי זענען געווען די עצה געבער און מיטגייער.

נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס און דאס געריכט האט פערמשפט פיעסטשעניעוויטש'ן אויף 2 יאהר, שימטשאק'ן אויף 4 יאהר און ראשליאק'ן אויף 3 יאהר טירמע.

אין קאמף מיט'ן פרויען=האנדעל
וואלט, אייגענטליך, געווען דאס בעסטע מיטעל צו געבען חיונה די אומגליקליכע פרויען

ווי מען אינפארמירט אונז, האט דער פוילישער קאמיטעט צו קעמפען מיט דעם פרויען און קינדער-האנדעל ענטוויקעלט לעצטענס א שטארקע אקציע.

אין קאנטאקט מיט'ן אינערן-מיניסטעריום ווערען אנגענומען די ווייט-געהענדסטע מיטלען צו בעקעמפען די מורא'דיגע שענדליכע פלאג, און דער אנהויב — האט שוין געגעבען פאזיטיווע רעזולטאטע.

געגען די שענדליכע פערברעכער פון דעם דאזיגען מין ווערען בעשטימט די הארבסטע שטראפען, און אויף זייער טעטיגקייט ווערט מהיום והלאה שטארק געגעבען ווערען אכטונג.

אנב האט דערזעלבער קאמיטעט אין יאהר 1929 געגעבען הילף א'ערך 115 טויזענד פרויען.

—=[][][]=—

סוף שכור ליתליה
א טראגישע געשיכטע מיט א געפעהרליכען שכור

(2) אויף ווישאקא 24 וואוינט שוין יאהרען לאנג מיט זיין פרוי דער 54-יעהריגער עדווארד שולץ, א מורא'דיגער שיכור, וועלכער מאכט א גאנצע וואך, זיין ווייב שווארץ־שבת, און בעזונדערס אין ד יפאלען, ווען ער קאן פון איהר נישט ארויסקריגען קיין געלד אויף משקה.

דעם פאריגען פרייטאג האט ער זי אזוי „צושטעקעוועט", אז זי איז געבליבען ליגען א פער'חלשט.

לעולם האבען די שכנים פון הויף געוואלט לינטשען דעם שכור און איהם מקיים פסק זיין, ווי ס'געהער צו זיין, באר יענער האט זיך בעצייטענס אפגעטראגען, און איז פערשוואונדען געווארען, אזוי, אז מ'האט נישט געוואוסט, וואו זיין געביין איז [illegible]געקומען.

[illegible] פרוי איז דערווייל אוועקגעפאהרען צו איהר [illegible] אויפ'ן דארף.

[illegible] זיך נעכטען א מעשה, אז איינער פון די [illegible]ארען פון דעם דערמאהנטען הויז בעדארף [illegible] צו האבען אויפ'ן בוידעם (זיגמונד איזדעבסקי איז עס געווען) און ווען ער איז ארייך אינעווייניג, האט זיך פאר זיינע אויגען ענטפלעקט א שרעקליך בילד:

אויף א האק אין דער וואנד, אויף זיין אייגענעם פאסעק איז געהאנגען א טויטער, פון וועלכען עס האט זיך געטראגען א מורא'דיגער שלעכטער ריח.

דאס איז געווען טאקע שולץ גופא, וועלכער איז משמעות אויס מורא, פאר די שכנים, ענטלאפען דעמאלט פרייטאג אויפ'ן בוידעם און זיך אויפגעהאנגען.

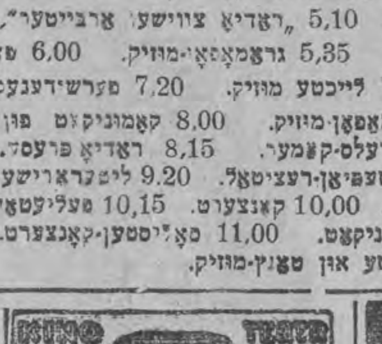

היינט און פאלג. טעג!
שפאנענדע ערצעהלונג פון
H. Suderman א.נ. "סטעפאן קרומהאלצ'ס פרוי" אין פילם-בעארבייטונג

טיראניע פון ליבע

דראמע פון ליידענשאפט און אפפערונג.
אין די הויפטראלען:

LEWIS STONE
LEILY HYAMS
PEGGY WORD

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 5 נאכמיטאג
שבת, זונטאג און יום-טוב 2,30 ביימאג
פאפולערע פרייזע.
אויפ'ן 1-טען סעאנס 50 גר. און 1 זל.
דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6,

Telefon 12-333

tel. 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

פראווינצער יודיש=מיידעל

פערטיידיגט איהר עהרע

זי ווערט אבער בעשולדיגט אין וועלען אויספיהרען א מארד

זיצט דאָס מיידעל לאה ל. און גיסט הייסע טרעהרען אויף דעם אומגליק, וואָס האָט איהר פּאַסירט.

— און פאַרוואָס קומט מיר דאָס, וויינט זי, כסדר, איך בין דאָך אומשולדיג, איך האָב געוואָלט בלייבען אַן ערליך מיידעל, פאַרוואָס קומט דאָס מיר.

מיר האָבען בערוהיגט דאָס מיידעל און זי געבעטען, אַז זי זאָל כסדר דערציילען, וואָס פאַרא אומגליק ס'האָט מיט איהר פּאַסירט און אַז וואָס זי האָט איבערגעלעבען:

זי איז פון קלימענטאָוו, אַ טאָכטער פון פרומע יודישע עלטערען, מיט אַ צייט צוריק איז די מוטער ביי איהר געשטאָרבען, און דער אַלטער פאָטער האָט זי נישט געקענט אויסהאַלטען. זי האָט דעריבער בעשלאָסען צו פאָהרען קיין לאָדז און אָננעהמען, וועלכע ס'איז אַרבייט. זי איז געקומען נאָך לאָדז, געוואָלט זיך לערנען אַ פאַך, אָבער סוף-כל-סוף, ווייל דער מאָגען האָט געפאָדערט דאָס זייניגע, האָט זי זיך דעצידירט און אָנגענומען אַ שטעל אַלס דינסטמיידעל ביי אַ לאָדזער יודישען גביר אין דער געגענד פון שייבלערס מאַרק.

איז זי דאָרט געווען אַ לענגערע צייט און האָט זיך נישט בעקלאָגט אויף איהר גורל, זי האָט טריי געאַרבייט, אויף דער בעהאַנדלונג פון דער „מאַדאַם" האָט זי זיך אויך נישט געהאַט וואָס צו בעקלאָגען, האָט אָפּגעשפּאָרט אַ פּאָר זלאָטעס, געשיקט איהר פאָטער.

איז אָבער נישט בעשערט געווען לאה'ן קיין „גליק". זענען אויף דער דאָזיגער שטעל ביי דעם יודישען גביר פון שייבלערס מאַרק פאַרהאַן פיר בנים, ווי די בערען, דערוואַקסענע, שטאַרקע בחורים, ספּאָרטסמענער און אַזאַ טבע האָבען זיי שוין די „קאַוואַליערען", אַז זיי טשעפּען זיך צו יעדען דינסטמיידעל, וועלכע ס'קומט זיי אונטער דער האַנד.

לאה איז נישט געווען פון די מיאוס'טע אויף דער וועלט און די בחורים'לעך האָבען אויף איהר אויך געוואָרפען אַן אויג. בעזונדערס האָט זיך אויסגעצייכענט איינער פון זיי, אַ ספּאָרטסמאַן, אַ גאַנצער קנאַקער. ער איז צוגעשטאַנען צו לאה'ן מיט די פערשידענסטע פאָרשלאָגען, ער איז געקראָכען וואו מען דאַרף נישט און אַרויסגעוויזען זיין שמאַרקען טעמפּעראַמענט. לאה האָט דאָס צוערשט אָנגענומען פאַר אַ שפּאַס און רויט-ווערענדיג פאַר בושה ביז איבער די אויערען, האָט זי גאָרנישט געענטפערט אויף דעם בחור'ס ווערטלעך און בליקען. ווען ער איז אָבער שוין געוואָרען אַנ'עקשן און נישט אָפּגעשטאַנען, האָט זי איהם אָוועקגעיאָגט פון זיך און דאַן איהם פשוט געטריבען פון זיך.

דער ספּאָרטסמאַן האָט אָבער אַלץ נישט פערלוירען די האָפנונג צו געווינען די הסכמה פון לאה'ן אויף דער „זאַבאַווע" און, צוזעהמענדיג יעדע בעליידיגונג, האָט ער ווייטער געטון דאָס זייניגע.

ביז ס'האָט פּאַסירט....

אין אַ שעהנעם הייסען פריהמאָרגען איז לאה אַריינגעגאַנגען אויפרוימען אין צימער פון די בנים. אין צימער איז קיינער נישט געווען, אויסער דער טעמפּעראַמענטפולען בחור, וועלכער איז נאָך געלעגען אין בעט. ער האָט צוגערופען לאה'ן, זי זאָל איהם פלומרשט עפּעס דערלאַנגען, ווי באַלד זי איז אָבער צוגעקומען, האָט ער זי אַרומגעכאַפּט און דווקא געוואָלט זי אַריינציהען אין בעט.

לאה האָט זיך מיט איהם שטאַרק געאַמפּערט און אָפּגעשטויסען פון זיך. ס'האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַז דער בחור האָט שטאַרקערע מוסקולען און ס'האָט געהאַלטען דערביי, אַז ער זאָל זי גובר זיין.

דאָס מיידעל איז דעמאָלט געוואָרען שטאַרק אויפגערעגט, זי האָט זיך נישט געקענט מעהר בע־הערשען, זי האָט געכאַפּט אַ שטיק אייזען, וואָס איז גראָד געלעגען אויף דער פאָדלאָגע און דערמיט דערלאַנגט דעם טעמפּעראַמענטפולען בחור איבערן קאָפּ.

דער יונגערמאַן האָט זיך גלייך אָפּגעקיהלט ווייל ער האָט געפיהלט, אַז ס'גיסט זיך איהם בלוט איבער'ן פנים און פלייצעס, ער האָט געזעהען, אַז ס'איז נישט גוט, האָט ער געמאַכט אַ געוואַלד, אַז לאה איז איהם בעפאַלען און געוואָלט דער־הרג'ענען. ס'איז געוואָרען אַ גרויסער טומעל, דעם בחור האָט מען געראַטעוועט און אַרויסגערופען פּאָליציי.

לאה איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין קאָמיסאַריאַט און דער יונגערמאַן האָט געהאַלטען אין איין טענה'ן, אַז דאָס דינסט-מיידעל איז איהם בעפאַלען און געוואָלט אומברענגען. אין דעם זין איז צו־נויפגעשטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל, ווייל דער בחור האָט געהאַט זאַכליכע בעווייזען אין דער פאָרם פון אַ טיפער וואונד אין קאָפּ און שטערען.

לאה איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין טורמע צו דער דיספּאָזיציע פון אויספאָרשונגס-ריכטער. זעקס וואָכען איז זי [illegible] אין טורמע און זי איז קוים אַרויסגעלאָזען געוואָרען אונטער פּאָלי־ציייאישער אויפזיכט. געגען איהר ווערט פערפיהרט אַ פּראָצעס פאַר וועלען דערהרג'ענען דעם יונגען מאַן. עהערגעכטען איז זי אַרויס פון טורמע און איז געקומען צו אונז אין רעדאַקציע מיט אַ טענה.

— פאַרוואָס קומט מיר, וויינט זי, אַזאַ אומגליק. מיט וואָס האָב איך זיך פערזינדיגט, איך האָב דאָך געוואָלט בלייבען אַן'ערליכע יודישע טאָכטער.

קאנפערענץ וועגען ענדערען דעם שטייער-סיסטעם

איז צונויפגערופען געוואָרען דורך דעפּ. מינצבערג

(—) ווי מיר האָבען שוין בשעתו מיטגעטיילט, איז דעפּ. מינצבערג בעשטימט געוואָרען דורך דעם פּרעזידיום פון „בעבע"-קלוב ביים סיים אין דער קאָמיסיע וועלכע דאַרף אויסאַרבייטען פּראָיעקטען ווי אַזוי צו רעפאָרמירען דעם שטייער-סיסטעם.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט פּרעזעס מינצבערג אויף נעכטען צונויפגערופען אין לאָקאַל פון טעקסטיל-פערבאַנד מאָניושקי 5 אַ קאָנפערענץ פון אַלע פאַבריקאַנטען-פערבאַנדען, סוחרים-פעראיינען און קליינהענדלער-פעראיינען.

פון דער דיסקוסיע וואָס האָט זיך ענטוויקעלט האָבען געזאָלט אַרויסגענומען ווערען די מיינונגען און שטרעבונגען פון דעם לאָדזער האַנדעל און אינדוסטריע, בנוגע דעם רעפאָרמירען פון די שטייערן.

אַ טייל רעדנער האָבען אָנגעוויזען, אַז די לאָדזער האַנדעלס-קאַמער האָט שוין אויסגעאַרבייט גענויע מעמאָריאַלען מיט פּראָיעקטען פון שטייער-רעפאָרם, אַנדערע ווידער האָבען געהאַלטען, אַז מ'דאַרף אַרויסשטעלען אייגענע פּאָסטולאַטען.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו פערשטענדיגען מיט דער שטייער-קאָמיסיע ביי דער האַנדעלס-קאַמער, זיך בעקענען מיט די דאָרטיגע מאַטעריאַלען און דאַן זאָל צונויפגערופען ווערען אַ נייע קאָנפערענץ, אויף וועלכע ס'זאָלען פּרעצי־זירט ווערען די פאָרשלאָגען פאַר דער סיים-קאָמיסיע

געוואר־ט אפראטעווע 4 מיידל־עך

און דער 35-יעהריגער יוד איז צוקוועטשט געוואָרען דורך אַנ'אויטאָ

(—) אין שטעטעל יעזוּוו האָט געטראָפען פּאַסירט אַ שוידערליכער אומגליק, וועלכעס האָט געקאָסט דאָס לעבען פון אַנ'אָנגעזעהענעם יוד.

פון לאָדז איז געפאָהרען קיין וואַרשא א לאַסט־אויטאָ מיט סחורה פון דער לאָדזער פירמע טאמאַס, פּיעטריקאָווער 85, ווען דער אויטאָ איז אַדורך אין דער גרעסטער שנעליגקייט דורך דעם שטעטעל יעזוּוו, איז פון אַ זייטען געקומען אַנגעקומען אַ ברישקע, אין וועלכע ס'זענען געזעסען 4 שוועס־טערען פון דער קריסטליכער פאַמיליע מאַרקאָווסקי. לויט דעם שטח ווי דער אויטאָ איז געווען אָפּגערוקט פון דער ברישקע, איז אַ קאַטאַסטראָפע דאָ געווען אונפערמיידלעך, דאָס האָט געזעהען דער פּרעזעס פון האַנדווערקער-פערבאַנד אין יעזוּוו דער 35־יעהריגער אַברהם שמירגאַלד און ער האָט געוואָלט אַפּראַטעווען פון אַ זיכערען טויט די 4 קריסטליכע מיידלעך, ער איז דעריבער אַריבערגעלאָפען איבערן וועג און איינגעהאַלטען די פערד פון דער ברישקע, אין דעם אויגענבליק איז אָבער דער אויטאָ מיט'ן גרעסטען האַסט אַרויף אויף שמירגאַלד, וועלכער איז געבליבען ליגען אַ צוקוועטשטער אונטער דער אונגעהויער שווערער לאַסט.

דעם אומגליקליכען שווער-פערוואונדעטען האָט מען גלייך אָפּגעפיהרט קיין לאָדז אין פּאָזנאַנסקיס שפּיטאָל, וואו ער איז אָבער באַלד געשטאָרבען.

מ'קאנטראלירט די צרות...

זידלען זיך און שעלטען וועט נישט העלפען ביים מאָהנען געלד פון דער באַנקראָטירטער האַנדעלס-באַנק

(א) נעכטען האָט זיך אָנגעהויבען די קאָנט־ראָלע פון די חובות פון דער באַנקראָטירטער לאָדזער האַנדעלס באַנק.

די קאָנטראָלע האָט געפיהרט דער ריכטער־קאָמיסאַר פון דער באַנקראָט-מאַסע, אין דער אַנ־וועזענהייט פון די סינדיקען. דער סדר איז געווע — לויט'ן אַלפאַבעט. די קאָנטראָלע וואָס ווערט געפיהרט אין דער האַנדעלס-אָפּטיילונג פון קרייז־געריכט וועט נאָך געדויערען היינט און מאָרגען.

אגב איז נעכטען, בעת דער קאָנטראָלע פאָר־געקומען אַ סקאַנדאַל: ווען עס זענען אָנגעקומען 2 אַקציאָנערען פון דער באַנק, האָבען זיי די בעלי חובות מקבל פנים געווען מיט זידלערייען, קללות.

אַ שטיקעל אָרדנונג האָבען געמאַכט די גע־ריכטס-וואַזשנעס, דראָהענדיג די סקאַנדאַליסטען מיט פּאָליציי.

קריזיס אין דער בוי=אינדוסטריע

(א) אין די ווירטשאַפטליכע ספערען האָט געמאַכט אַ גרויסען איינדרוק דאָס, וואָס די וואַר־שאַווער פירמע „מאַרטענז און דעבס" (אָפּטיילונג אין לאָדז) האָט דעקלאַרירט אין געריכט וועגען אַ נאַדזאָר.

די דאָזיגע פירמע, וועלכע איז היי בעקאַנט געווען אַלס איינע פון די ערנסטעסטע בוי-אונטער־נעהמונגען, האָט זיך לעצטענס געפינען, צוליב דעם בוי-שטילשטאַנד, אין מאַטעריעלע שוועריגקייטען, און זי האָט זיך געמוזט ווענדען וועגען אַ נאַדזור.

אין דער דאָזיגער פירמע זענען פאַראינטע־רעסירט פערשידענע לאָדזער פירמעס, וואָס האַנד־לען מיט בוי-מאַטעריאַלען און וואַסער-לייטונג און קאַנאַליזאַציע מכשירים.

שפענדע

אין „חסד של אמת" איז איינגעפלאָסען אַ שפענדע פון ה. קאָוואַצקי 5 זלאָטיס פאַר דער פאַ־מיליע בראַף.

מאשין=לעכער
ווערן אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאַרדמאַן, שרודמי״ק 3

זגערזשער 17 יודיש פאלקס=טעאטער זגערזשער 17
דירעקציע נ. נאָלדשטיין.

ענדליך איז אונז געלונגען צו אַנגאַזשירען
פאַר'ן לאָדזער פאָלקס-טעאַטער
אַנ'ערשטקלאַסיגען אַנסאַמבל
מיט די בעריהמטע אַרטיסטען
בערטא זאסלאווסקא
לעאָן גאָטליבערמאַן
שלמה הערשקאָוויטש, הערש באַלבירסקי, אברהם גאָטפריד, ל. בראָנשטיין, ח. פּאָלאַנ־סקי, אדעלא גאָטפריד, סאַניע בעזמאַן א. א.

די ערשטע פאָרשטעלונג הויבט זיך אָן פרייטאָג, ד. 24/7
גענויערעס אין די פרייטאָגדיגע אַנאָנסען

ביי דער ווילנער טרופּע (אגנ. ס. מזאת)

אין שטאָט טעאַטער

צוליב נישט פאַראויסגעזעהענע טעכנישע שוועריגקייטען, וואָס האָבען זיך געפאָדערט פאַר די צוגרייטונג פון יובל פייער און די נייע אויפפיה־רונג פון שלום עליכמ'ס 200,000, און די אָנפיה־רונג פון דער טרופּע געצווינגען דעם בעשטימטען סדר רעפּערטואַר פון היינטיגער וואָך צו ענדערן:

היינט מיטוואָך ד 22-טען ווערט געשפּילט נאָר נאָך איינמאָל „מאָטקע גנב" מיט א. סאַמבערג אלס מאָטקע.

די פייערליכע יובל-פאָרשטעלונג ווערט אי־בערגעטראָגען אויף מאָרגען דאָנערשטאָג 23-טן ה. ח.

פרייטאָג, שבת, זונטאָג ווערט געשפּילט שלום אש'ס גאָט פון נקמה מיט א. סאַמבערג אלס יאַנ־קעל שאַפּשאָוויטש.

די פייערליכע יובל פּרעמיערע 200,000 פון שלום עליכם ווערט איבערגעטראָגען אויף דינסטאָג ד. 28-טען ה. ח.

מארגען פייערליכע יובילעאום-פאָרשטעלונג

פון דער ווילנער טרופּע

נאָך דער פייערליכער אקאדעמיע אין זאַל פון שטאָט-ראָט, וועלכע האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינ־דרוק אויף אלע אָנוועזענדע, קומט מאָרגען דאָנער־שטאָג, אלס המשך פון דעם יובל-וואָך — די פיי־ערליכע יובילעאום-פאָרשטעלונג.

די פאָרשטעלונג קומט פאָר מאָרגען פּינקטליך 9 אָוונט אין שטאָטישען טעאַטער ס'וועט געגעבען ווערען אַ גאַנץ רייה פראַגמענטען פון די שטאַרק־סטע סצענעס און די בעסטע פּיעסען וואָס זענען דורך די 15 יאָהר געשפּילט געוואָרען דורך דער ווילנער טרופּע.

ס'נעהמט אנטייל די גאַנצע טרופּע מיט ד' פּרעמיערען אָרלעסקאַ, ווייסליץ, נאַטאַן און אַנדערע.

די יובילעאום-פאָרשטעלונג וועט זיין פון די גראַנדיעזסטע טעאַטער-אָוונד, וועלכע מיר האָבען ווען עס איז געזעהען אין לאָדז.

נעכטיגע רינג=קאמפען

אין דער ערשטער פּאָר האָבען געקעמפט: קרומין — שפּיעוואַטשעק אין דער 15 מינוט בע־זיגט שפּיעוואַטשעק זיין געגנער.

די צווייטע פּאָר קעמפען: דער נייער יודי־שער אַטלעט קרויזער געגען לופּא, דער קאַמף בלייבט אונענטשידען.

די דריטע פּאָר טרעפען זיך: די צוויי טעכ־ניקער שטיינקע געגען שטשערבינסקי, נאָך 20 רי־גוט בלייבט דער קאַמף אונענטשידען.

אין דער פערטער פּאָר קעמפען: דעצידירענ פינעצקי — שטיבאָר, אין דער 28 מינוט בעזיגט פינעצקי זיין געגנער דורך א דאָפּעל-נעלסאָן.

די לעצטע פּאָר קעמפען: סאַסאָרסקי — סודראַ־קאָוו, אין דער 14 מינוט לעגט סאַסאָרסקי אוועק זיין געגנער אויף די לאָפּאַטקעס.

היינט קעמפען: סודראַקאָוו — סאַינט - מאַרס, פּאָשאָף — פינעצקי, שפּיעוואַטשעק — לופּא (רע־צירירענד), ווייגורא — שטשערבינסקי, (רעצי־דירענד) און דער סענסאַציאָנעלער קאַמף: דער יודישער אַטלעט קרויזער מיט דעם געוועזענעם אַמאַטאָר סאַסאָרסקי (דעצידירענד).

טעלעגראמען

שיך-קעניג באטיא ארעסטירט אין קראקא

פאר אונלעגאל קומען קיין פוילען

קראַקאַ, 21 (טעלעפאָניש) היינט איז קיין קראַקאַ געקומען צו פליהען אַנ'אַעראָפּלאַן, פון וועלכען ס'זענען אויסגעשטיגען 5 פּאַסאַזשירען, צווישען זיי האָט זיך אויך געפונען דער טשעכי־שער שיך-קעניג באַטיא.

באַטיא האָט נישט געהאַט קיין פּאַס און נישט קיין וויזע. ער איז ארעסטירט געוואָרען און ס'איז איהם געגעבען געוואָרען 3 טעג צייט צו פערלאָזען דאָס לאַנד. א חוץ דעם וועט ער האָ־בען א פּראָצעס פאַר אונלעגאַל איבערגעהען די גרעניץ.

אפגעמעקט א כינעזישע שטאט פון דער ערד

גרויסע שלאכט מיט קאמוניסטען

לאָנדאָן, 21 (טו) אויס האַנקינג [illegible] מען, אַז דאָס כינעזישע רעגירונגס-מיליטער האָט אָנגעגריפען די שטאָט נינגטו, וועלכע איז בע־זעצט דורך די קאָמוניסטען, דער קאַמף איז גע־פיהרט געוואָרען מיט אַלע קריגס-מיטלען, די שלאַכט האָט געדויערט 12 טאָג און די שטאָט איז איבנאַנ [illegible]

וועגען די רעזולטאטען פון 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס

נ י ו - י א ר ק, (יט"א) דער ניויארקער „טאג" פערעפענטליכט א טעלעגראפישען ארטיקעל פון דר. מארגאשעס וועגען די רעזולטאטען פון 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס אין וועלכען עס ווערט צווישען אנד. געזאגט:

„די שווערע ראנגלענישען ביים בילדען די נייע ציוניסטישע עקזעקוטיווע ערקלערען זיך דער-מיט, וואס די ארבייטער-פארשטעהער האבען גע-פאדערט צוריקציהען די רעזאלוציעס, וועלכע די רעוויזיאניסטען האבען בעוויזען דורכצוזעצען אויף דעם קאנגרעס. דער צוזאמענשטעל פון דער עקזע-קוטיווע און די דעקלאראציע, וואס איז פארגעלע-זען געווארען דורך נחום סאקאלאוו אין נאמען פון דער נייער לייטונג בעווייזען, אז די בעמיהונגען פון די ארבייטער פארשטעהער האבען זיך פערענ-דיגט מיט ערפאלג. נישט אומזיסט דאבען די רע-וויזיאניסטען נאכ'ן פארלעזען די דעקלאראציע אויס-געריפען, אז דאס איז אייגענטליך די זעלבע וויי-צמאן-פאליטיק. דאס רעווידירען אין לעצטען מא-מענט די רעוויזיאניסטישע רעזאלוציעס וועגן קאנט-ראל פון דער א"י-אימיגראציע און בנוגע דעם העב-רעאישען אוניווערזיטעט, בעווייזען נאכאמאל, אז דער קאנגרעס איז געווען ענטשלאסען צו פערהאל-טען פאר יעדען פרייז די ארבייטער-פראקציע אלס הויפט-שטיק-פונקט פון דער עקזעקוטיווע.

די אוואציע לכבוד דר. ווייצמאן איז נישט געווען בלויז אנ'אקט פון קורטואזיע פאר'ן אפ-טרעטענדען פיהרער, נאר איז געווען א פועל-יוצא פון דער איבערצייגונג, אז נישט קוקענדיג אויף אלע דורכפאלען און אונערפאלגען איז ווער סיס-טעם פון ווייצמאנס פאליטיק געבליבען דער לייט-טענדער שטערן פון דער ציוניסטישער בעוועגונג. רעזומירענדיג די באזעלער בעראטונגען, דארף פעסטגעשטעלט ווערען אז דער קאנגרעס האט געווידמעט פיל מעהר אויפמערקזאמקייט דעם קאמף פון פערזענליכקייטן ווי דעם אידעען-שטרייט אין יודישען לעבען אריינרעכנענדיג אויך די יודי-שע אגענץ, האבען נאכ'ן טויט פון לואי מארשאל און נאך דער רעזיגנאציע פון פעליקס ווארבורג, צווייטראנגיגע פערזענליכקייטען פערנומען די ער-שטע פאזיציעס".

וועלט-קאנפערענץ פאר „קרן-תל-חי"

ב א ז ע ל, (יט"א) אונטער'ן פארזיץ פון וול. זשאבאטינסקי איז דא פארגעקומען א בעראטונג פון דער וועלט-לייטונג פון „קרן-תל-חי" וועגען די ארבעטס-מעטאדען פון תל-חי-פאנד האבען רעפע-רירט מ. גראסמאן, ד"ר שעכטמאן און ד"ר פעלדשוה. עס איז פראקלאמירט געווארען דער אנהויב פון א גרויסער תל-חי-וועלט-קאמפאניע.

ארום דעם טראגישען טויט פון יודישען סטודענט לעא דאברינער

דער פאטער פון זעלבסטמערדער בעשולדיגט עפענטליך דעם אוניווערסיטעטס-רעקטאר

ב ע ר ל י ן (י.ט.א.) די טעג איז דא בע-גאנגען זעלבסטמארד דער יודישער סטודענט לעא דאברינער, וועלכער איז בעזייטיגט געווארען פון אוניווערסיטעט. דובריגער איז בעזייטיגט געווארען פון אוניווערסיטעט אלס געוועזענער פיהרער פון די קאמוניסטישע אקאדעמיקער, הגם ער האט גאר-נישט געהאט געמיינזאמעס מיט די לעצטע געשע-הענישען אויפ'ן אוניווערסיטעט. דער טראגישער טויט פון לעא דאברינער האט דא געמאכט א זעהר שווערען רושם.

דער שטיף-פאטער פון לעא דאברינער, דער יודישער סוחר קארל צווייג, האט זיך געווענדעט מיט א בריף צום רעקטאר פון בערלינער אוניווער-סיטעט פראפ. דייסמאן, אין וועלכען עס ווערט צוו. אנד. געזאגט: „איהר האט מיר אליין פערזענליך ערקלערט, אז מיין זוהן איז נישט געווען בנוגע בנוגע די עקסצעסען. איהר האט געוואוסט אז מיין זוהן איז גישט מעהר דער פיהרער פון דער רויטער סטודענטען-גרופע, און דאך האט איהר בעזיי-טיגט פון אוניווערסיטעט. איהר האט מיר אליין געזאגט. אז דער אורטייל האט אויף מיין זוהן גע-מאכט א דעפרימירענדען איינדרוק. איהר האט דע-ריבער געוואוסט, וואס פאר א ווירקונג דאס קאן האבען אויף מיין זוהן. ווען איך בין געשטאנען ביים קבר פון מיין זוהן, האב איך געקלערט וועגען דעם, אז איהר האט מיטגעווירקט צו פערניכ-טען א בליהענד, יונג לעבען. איהר וועט גלייך ווי איך. זעלבסטפערשטענדליך, צוליב פערשידענע מא-טיווען, קיינמאל נישט געפינען קיין רוה. ווי עס בעווייזט דער דאזיגער פאל, בעזיצט איהר נישט די נעהעריגע פערשטענדניש פאר דער היינטיגער יוגענד. עס וואלט געריבער געווען די העכסטע צייט איהר זאלט ווי אמשנעלסטען פערלאזען אייער פעראנטווארטליכען פאסטען אין אוניווערסיטעט".

פראפ. דובנאוו פערענדיגט זיין ווערק

וועגען דער געשיכטע פון חסידות

ב ע ר ל י ן, (יט"א) אין קורצען ערשיינט אין „יודישען פערלאג" דער צווייטער באנד פון פראפ. דובנאוו'ס „געשיכטע פון חסידות". אין דעם ווערק גיט פראפ. דובנאוו א צוזאמענפאסענדע שיל-דערונג פון דער וויכטיגסטער רעליגיעזער בעווע-גונג פון נייצייטליכען יודענטום. פראפ. דובנאוו האט אזוי ארום פערענדיגט זיינע פארשונגען איבער חסידות, וועלכע ער האט אנגעהויבען נאך אין דער יוגענד און האט דערביי אויסגענוצט א ריזיגען, מעהרסטענס ביז-איצט אונבעקאנטען האנד-שריפטליכען מאטעריאל.

גרויסע כמארעס הײשעריקען פערניכטען די תבואה איז עבר הירדן

י ר ו ש ל י ם, (י. ט. א.) גרויסע כמארעס היישעריקען האבען פערניכטעט פיל תבואה אין דרום-טייל פון עבר-הירדן. די רעגירונג האט ביז-איצט נישט אנגענומען די נויטיגע שריט געגען דער היישעריקען-געפאהר.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה פערטיג און אויסגעקלעבט איבער דער שטאט.

דער פרעלימינאר-בודזשעט פון דער יודישער אגענץ

ב א ז ע ל (יט"א) דער פרעלימינאר-בודזשעט פון דער יודישער אגענץ פאר'ן יאהר 1931 32 אין דער הויך פון 351,000 פונט, וועלכער איז, ווי בעקאנט, איבערגעוויזען צו ענדגילטיגער בע-שטימונג דעם אדמיניסטראטיוו-קאמיטעט ענטהאלט פאלגענדע פאזיציעס פון ערווארטעטע הכנסות: קרן-היסוד אין אלע לענדער — 250.000 פונט, „הדסה" — 50,000 דיסקאנטא פון די קק"ל אקצעפ-טען — 27,000 פונט, בענייאונג פון דער לאיד-באנק-הלוואה — 24,000 פונט.

צווישען די הוצאות געפינען זיך פאלגענדע וויכטיגסטע פאזיציעס: אמארטיזירונג פון פערשידע-נע חובות — 98,000 פונט, אדמיניסטראציע און פראפאגאנדע פון קרן-היסוד — 24,000 פונט, אד-מיניסטראטיווע און ארגאניזאציאנעלע הוצאות פון דער יודישער אגענץ אין לאנדאן און ירושלים — 25,000 פונט, ענטשעדיגונגען פאר די רעדוצירטע בעאמטע און לעהרער 15,000 פונט. די פאראויס-געזעהענע הוצאות אויפ'ן בילדונגס וועזען בעטרע-פען 53,000 פונט, קאלאניזאציע קאסטען — 72,000 פונ , אימיגראציע, א בייט און הכשרה — 11 000 פונט, געזונדהייט-וועזען — 45,000 פונט.

די טראנזאקציע וועגען בענייען די לאיד באנק הלוואה אין דער הויך פון 24,000 פונט איז נאך נישט דורכגעפיהרט געווארען.

ביז סעפטעמבער איז נויטיג א סימע פון 156,000 פונט, פון דער סומע פעלט אויס אויף טערמיניגע צאהלונגען — 40,800 פונט, געהאלטען פאר די בעאמטע — 23,000 פונט און לעהרער-געהאלטען — 47,700 פונט.

דער ראט פון דער יודישער אגענץ האט בע-שלאסען צו מאכען ספעציעלע אנשטרענגונגען, כדי צו זאמלען אין דער נאהענטסטער צייט 200,000 פונט. 100,000 פונט וועלען פערווענדעט ווערען אויף צו דעקען די לויפענדע הוצאות אין ארץ-יש-ראל. די אנדערע 100,000 פונט זענען נויטיג אלס רעזערוו פאר א סטאביליזירונגס פאנד אויסער די יאהמען פון געוועגליכען בודזשעט.

דער „פוילישער שטעטל"

סענסאציאנעלער ראמאן פון דעם וועלט-קריג

(39

דערווייל איז צו דער קרעטשמע צוגעפאהרען אנ'אויטא, און עס זענען אנגעקומען פרענסיס און הארי אין דער בעגלייטונג פון א פרוי, צוגעשיקט פון דער פאליציי אין סטעפינג.

מאטעס האט זיי בעגעגענט אויף די טרעפען, און געוויזען דעם הויז.

פרענסיס האט דעם הויז בעטראכט פון אלע זייטען, און אוועקגעלייגט איהם אויפ'ן פריהערדיגען ארט.

— וואו האט איהר איהם געפונען?

מאטעס האט דערצעהלט:

פרענסיס האט אוועקגעשיקט די פרוי צו רע-ווידירען די טענצערין, און איז אליין צוגעגאנגען צום טויטען קערפער:

— מיר וועלען זיך דא מיט איהם פערנעהמען.

מען האט ארונטערגענומען דעם צודעק, דעם טישטוך, און אלע דריי האבען זיך א לענגערע צייט צוגעקוקט צו דעם פנים פונ'ם דער'הרג'עטען.

די קויל האט איהם אדורכגעשאסען דעם רעכ-טען שלייף און דער טויט איז געווען א מאמענ-טאלער.

דער סעקרעטאר, מאטעס הייסט עס, האט נאך בעוויזען די פאפירען, וואס ער האט געפינען אין רייסיס קעשענעס, און ער האט זיי איבערגעגעבען פרענסיסען.

עס איז צוריקגעקומען די פרוי, וואס האט רע-ווידירט בת-על-דין, און האט געבראכט די גע-פונענע זאכען: א קליין גאלדען טייסטערל, הענדש-קעס א פאר, א טאבאקערקע, א שפיצען-ראטיכעל, און א לאנגען בלויען קאנווערט.

— דאס — האט זי אנגעוויזען אויפ'ן קאנ-ווערט — האב איך געפינען אינ'ם אונטערשלאג פון איהר מאנטעל.

פרענסיס האט א כאפ געטון דעם קאנווערט, אויפגעעפענט איהם, ארויסגענומען עטליכע בוי-געלען פאפיר, און זיך בייגעריג גענומען צום לעזען.

הארי, וועלכער האט אין די פאפירען אריינ-געקוקט הינטערוויילעכץ, האט דערזעהען שורות, צונויפגעשטעלט פון ציפער'ען און בעזונדערע אותיות און ער האט פערשטאנען, אז דער בריף איז גע-שריבען מיט א שיפר, דאס הייסט, מיט אנ'אפגע-רעדטער, פאראויסבעשטימטער שפראך...

די טיר האט פלוצים אויפגעפראלט:

עס איז אריינגעלאפען א פאליציאנט אין אנ'-אוניפארם, און איז אונענטשלאסען געבליבען שטיין, דערזעהענדיג פאר זיך אזא עולם מענשען.

— וואס האט פאסירט, בעטס?

— אין קעלער ליגט א טויטע פרוי! — האט ער מיט א פערכאפטען אטעם ראפארטירט.

— אין קעלער?!

— יא! איך האב איהם אקארשט געפונען.

פרענסיס, הארי, און מאטעס האבען זיך פלינק איבערגעקוקט.

איינער און דערזעלבער געדאנק איז אדורכ-געלאפען אין זייערע מוחות, אבער זיי האבען נישט געהאט דעם מוט איהם ארויסצוזאגען אויפ'ן קול.

איבערלאזענדיג בת-על-דין אונטער דער שמי-רה פון האריסאנען, זענען זיי אלע דריי שנעל אוועק באך בעטס'ן אין קעלער אריין.

קאפיטעל 22

די פרוי אין קעלער

הינטער דער טיר האט זיך געזעהען א גרויסע עפענונג אין דער פאדלאגע.

בעטס האט אנגעוויזען א שטיק לינאלעאום, וואס איז געווען אפגעשארט אין א זייט:

— אט-דאס איז געלעגען אויף דער פאדלא-גע. איך וואלט גארנישט בעמערקט, ווען איך פערטשעפע זיך דא נישט מיט א פוס... אנידער-פאלענדיג, האב איך גלייך פאר זיך דערזעהען דעם רינג פון דער עפענונג.... לייכט נאר צו, גארדאן!

אינ'ם קעלער אראפ איז מען אראפגעשטיגען מיט א שמאל הילצערן לייטערל.

גארדאן האט איהם בעלויכטען מיט א טא-שען עלעקטריש-לעמפעל.

אונטען האט זיך די שיין אפגעשטעלט אויף אנ'אומבעוועגליך-ליגענדיג פרויען-קערפער.

— איז עס פריילין קוויטמאן? — האט פרענ-סיס שטיל א פרעג געטון ביי זיין ברודער. — איך האב זי קיינמאל נישט געזעהען...

— כ'ווייס נאך נישט. — האט הארי געענט-פערט — איך מוז בעהנטער א קוק טון.

ער האט געמאכט א שריט פאראויס, אבער מא-טעס האט איהם מקדים געווען.

אלע פיר זענען שווייגענדיג געבליבען שטיין.

דער מאמענט האט זיך הארין אויסגעוויזען ווי אנ'אייביגקייט...

ענדליך האט זיך דערהערט מאטעסעס קול:

— דאס איז נישט זי!

— לאזט נאר מיר א קוק טון, — האט זיך אריינגעמישט גארדאן, און אין א ווײלע שפעטער האט הארי דערהערט זיין אויסרוף.

— דאס איז מאריא, בת-על-דין'ס צימער-מיידעל... מען האט זי דער'הרג'עט מיט א מעסער אין רוקען....

[illegible] האט דערפיהלט אין זיך עפעס א מוראד-דיגע שרעק און פערשטיקטען צארן: דאס אויפ-דעקען איין מארד נאכ'ן צווייטען האט ביי איהם צוגענומען די מעגליכקייט תיכף צו רעאגירען...

אך, ווען עס טוט איהם נישט וועה אזוי דער פערוואונדעטער קאפ!...

אלע האבען זיך געפאר'עט ביים טויטען קערפער פון דער מיידעל, אבער ער, הארי איז געווען פערנומען מיט עפעס אנדערש.

ער האט געפרובט צו סדר'ן זיינע געדאנקען:

אויב מיט מערי קוויטמאן איז געשעהן עפעס אנ'אומגליק איז נאר ער אין דעם שולדיג... איצט איז גאר קיין ספק נישט געווען, אז זי איז אנגעקומען אינ'ם „מיהל-הויז" אין דעם מאמענט, ווען ער איז ווּבר-זייענדיג אויף דעם קאמענדאנטס בעפעהל, אוועק אין דער קרעטשמע.

וואס האט מיט איהר שפעטער פאסירט? דער הוט מיט די בלוט-פלעקען האט עדות געזאגט, אז מ'האט דאס מיידעל פערפיהרט אין א נעץ אריין.

אבער.... אבער אויב זיי האבען זי דערמאר-דעט, טא וואו האבען זיי אהינגעטון איהר קערפער?

(פארטזעצונג קומט).

דריי יודישע זעלבסטמארדען

אין קראקא אין איין טאג

(פון אונזער קארעספאנדענט)

דאָס יודישע קראָקאָ איז די טעג אויפגערודערט געוואָרען פון אַ טראַגישער ליבעס־געשיכטע, אויפ'ן „קוזמאַרק" דעם יודישען פערטעל אין קראָקאָ.

צווישען דעם יודישען 31־יעהריגען יונגערמאַן משה נתן בעער, וועלכער האָט געפיהרט אַ לעדער־געשעפטעל אין די קהלה־קראַמען אויף דער מאַסטאַוואַ־גאַס און דעם מיידעל אידאַ אָסעלקאָוו, וועלכע פיהרט דאנעבען אַ זאָדע־וואַסער און לאָדי־בודקע, האָט זיך געפיהרט אַ ליבע. עס האָט זיך אַריינגעמישט דעם מיידעלס אַ יונגערע שוועסטער, וועלכע האָט בשום אופן נישט געוואָלט צולאָזען צום שידוך. דאָס האָט דער יונגערמאַן נישט געקענט איבערהאַלטען, די טעג איז ער אַרויפגעקומען צו דער מוטער שפרינצע אָ. אין דער וואָלניצאַ־גאַס אין אַ זעהר אויפגערעגטען צושטאַנד, בכדי איינמאָל פאַר אַלעמאָל וויסען ווי עס האַלט בנוגע זיין ליבע צום מיידעל און וואָס ס'וועט זיין דערפון דער סוף. דאָ האָט ער ווידער געזעהען אַז ער האָט נישט קיין אויסזיכטען צו זיגען אין זיין ליבע און אַז די הויפט־שטערונג איז טאַקע די יונגערע שוועסטער, האָט ער פון קעשענע אַרויסגעצויגען אַ רעוואָלווער און אויסגעשאָסען אין דער ריכטונג פון דער יונגערער שוועסטער וועלכע ער האָט אָבער נישט געטראָפען, זי האָט זיך אָבער שטאַרק דערשראָקען און אומגעפאַלען אונטער'ן בעט. ער מיינענדיג אַז ער האָט זי דערשאָסען האָט זיך די דערשאָסען האָט זיך געצילט זיך אַליין אין קאָפּ און איז געבליבען טויט אויפ'ן אָרט.

בענדיג אַז ער האָט זי דערשאָסען האָט געצילט זיך אַליין אין קאָפּ און איז געבליבען טויט אויפ'ן אָרט.

דער זעלבסטמאָרד פון דעם רוהיגען און סאָלידען יודישען יונגערמאַן האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע סענסאַציע און עס זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען טויזענדער מענשען פון דער אומגעבונג, וועלכע עס איז ערשט מיט דער הילף פון רייטער־פאָליציי געלונגען צו צוטרייבען.

אין דעמזעלבען טאָג האָט מען געפונען אין אַ זעהר שווערען צושטאַנד ליגען אויף די פלאַנטען נעבען דער זיעלאָנאַ גאַס דעם 29־יעהריגען יונגערמאַן יעקב האָלצער, צו וועלכען מען האָט אַרויסגערופען די „גיכע הילף" וועלכע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, פון דער אויספאָרשונג האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז ער וואוינט אויף וואַווזשניצאַ 6, און אַ פריוואַט בעאַמטער ער האָט אויסגעטרינקען אַ גרעסערע דאָזע יאָדינע, צוליב דעם וואָס ער איז געווען אַרבייטסלאָז און האָט נישט געהאַט קיין מיטעל צום לעבען.

אין דערזעלבער נאַכט האַלב 2 אַ זייגער איז ווידער דער קוזמאַרק אויפגערודערט געוואָרען צוליב דעם אַראָפּשפּרינגען פון צווייטען שטאָק אויף דער אויגוסטיאַנסקאַ גאַס פון דער יודישער פרוי לאה אָעסיבעל, 42 יאָהר אַלט פון ראַזוואַדאָוו, זי האָט צעבראָכען אַ פוס און זיך שווער פערוואונדעט. אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, דריי זעלבסטמאָרדען „יודישע" אין איין טאָג האָט נאָך קראָקאָ נישט געהאַט און עס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע בעאומרוהיגונג אין אַלע יודישע קרייזען אין קראָקאָ.

משה בלאט.

די סינדיקען פון דער לאדזער האנדעלס־באנק אין לובלין

קיין לובלין זענען געקומען צוויי סינדיקען, אין וועמענס הענד עס געפינט זיך איצט די ליידונג פון דער לאָדזער האַנדעלס־באַנק. די סינדיקען זענען געקומען קיין לובלין און אָנגעהויבען אַ רעגיסטראַציע פון די בעלי־חובות. דערביי האָבען די לעצטע געמוזט איבערלאָזען די ביכלעך, וועלכע זיי האָבען זיינער צייט אַרויסבעקומען פון באַנק. די בעלי־חובות האָבען מה־א געהאַט אַרוועקצוגעבען די ביכלעך, מיינענדיג, אַז דאָס וויל מען ביי זיי אויסנאַרען די דאָקומענטען און בעווייזען, וואָס זיי האָבען אויף זייערע חובות ביי דער באַנק.

איינער פון די סינדיקען, אַדוו. ציגאַנסקי, האָט ערקלערט, אַז די ביכלעך זענען נויטיג פאַר די סינדיקען, כדי צו מאַכען אַ געהעריגע רעגיסטראַציע, אנשטאָט די ביכלעך וועלען אַרויסגעגעבען ציטווייליגע בעשטעטיגונגען, וועלכע האָבען יורידיש אַזאַ ווערט ווי אַ ביכעל פון באַנק. אין בערך 10 טעג אַרום וועלען די ביכלעך צוריקגעשיקט ווערען פון לאָדז קיין לובלין און זיי וועלען אָפּגעגעבען ווערען די בעלי־חובות.

וואָס שייך דעם עצם ענין ערקלערען די סינדיקען, אַז עס ווערען געמאַכט בעמיהונגען אָפּצושאַפען די „אופאַדלע" פון באַנק.

שפאנישע יודען זוכען מחזורים אין פאריז

פּאַריז. שפּאַנישע יודען זוכען מחזורים! — יאָ, עס איז אַ קליינער, אָבער כאַראַקטעריסטישער קוריאָז פון'ם לעבען פון די שפּאַנישע יודען נאָך דער רעוואָלוציע. די בעקאַנטע פּאַריזער יודישע בוכהאַנדלונג שפּייזער האָט נעכטען דערהאַלטען פאָלגענדען בריף פון דער יודישער קהלה אין באַרצעלאָנאַ: —

מיר וועלען אייך זיין זעהר דאַנקבאַר, ווען איהר וועט אונז צושרייבען צו איהר קענט אונז שיקען 50 מחזורים אויף ראש־השנה און יום־כפור. מיט נוסח ספרד. מיר בעטען אייך צו מאַכען פאַר אונז די קלענסטע פרייזען, ווייל די מחזורים וועלען געהערען צו דער יודישער קהלה אין באַרצעלאָנאַ, און דער גרעסטער טייל פון זיי וועט זיין צוטיילט ווערען אומזיסט צווישען אונזערע גלויבענס גענאָסען".

* * *

דער בריף איז מעהר ווי אַ גרוס פון די יודען אין ניי־עם שפּאַניען, די יודישע בוכהאַנדלונג האָט באַטידליך געמאַכט די גרעסטע הנחות און נאָך אַ טייל מחזורים געשיקט אומזיסט. אָבער דער בריף פון שפּאַניען וועט נישט ביי איין יוד אַרויסרופען אַנדערע עראינערונגען וועגען געפּראַוועטע יודישע ימים־טובים אין שפּאַניען.

מענשענפרעסעריי און פילווייבערישקייט

פארשונג פון ווילדסטען שבט אין דער וועלט

פון אויסטראַליען האָט זיך נישט לאַנג צוריקגעקערט אַן עקספּעדיציע, וועלכע איז געשיקט געוואָרען אַהין דורך דער פרינצעסין מאַריאַ באָנאַפּאַרט, אַ שטאַרקע אַנהענגערין פון פראָפ. פרויד, — צו פאָרשען „די פסיכיק פון די ווילדע".

די עקספּעדיציע האָט אַריינגעדרונגען אין דער טיף פון לאַנד. אין משך פון עטליכע חדשים איז זי געווען אין פערבינדונג מיט דעם שבט לוריטיאַס, דער דאָזיגער שבט געפינט זיך אויף דעם נידריגסטען שטאַפּעל פון ענטוויקלונג פון די אַלע, וועלכע זענען ביז איצט געווען בעקאַנט די געלעהרטע.

די דאָזיגע מענשען גיבען זיך נישט אָפּ קיין חשבון, וואָס דאָס איז דער געבורטס־אַקט. ביי זיי איז נישט פאַרהאַן דער בעגריף „פאָטער", זיי האַלטען, אַז דאָס קינד, וואָס איז געבוירען דורך דער פרוי איז אַ גלגול פון איינע פון איהרע אורעלטערען.

זיי ווייסען נישט, וואָס דאָס איז אַזוינס ריינקייט, זיי וואַשען זיך קיינמאָל נישט. אַזעלכע ווערטער, וואָס בעצייכענען דעם בעגריף „זיך וואַשען", „ריין מאַכען", „ריינינגען" איז אַפילו נישט פאַרהאַן אין זייער שפּראַך.

עס העררשט ביי זיי פּאָליגאַמיע, אָבער דער מנהג בעפעהלט צוערשט זיך שאַפען נאָר איין פרוי. ווי באַלד ער ברענגט אַריין אין שטוב די צווייטע, וואַרפט זיך די ערשטע אויף איהר און צושלאָגט זי. באַכדעם שליסען זיי שלום און וואַרשטען שוין צוזאַמען אויף דער דריטער, און וועלכער זיי וואַרפען זיך צוזאַמען. די פירטע האָט שוין צו טהון מיט דריי פרויען א. אז. וו. דער הייטיגסטער אָדער פירציגסטער פרוי קומט אָפּט מאָל אויס אין טאָג פון דער חתונה אָפּצוגעבען גאָט די נשמה.

דאָס ערשטע קינד ווערט דורך די פרויען אויס־געכאַוועט זאָרגפעלטיג. אויפ'ן צווייטען קינד וואַרט זי שוין מיט פערגעניגען און אונגעדולד: זי האָט דאָס רעכט דאָס קינד אויפצועסען אַליין, אָדער מיט די חבר'טעס, ווי אַזוי זי וויל.

ענדליך, ווען אַ מענש ווערט קראַנק, בעגראָבט מען איהם באַלד, לעבעדיגערהייט אין דער ערד אַריין: ער זאָל זיך אַליין נישט מוטשען און אויך נישט דערקוטשען די אַנדערע.

יודיש טעאטער

אין „פילהארמאניע"

20 נארוטאוויטשא 20

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.

גאסטראלען פון ווארש. אפערעטן־סטאר־ארטיסטן

לעצטע טעג

פון דער סענסאציאנעלער און שפאנענדער שלאגער־פיעסע, וועלכע איז געווארען ביים לאדזער טעאטער־עולם דער טאג־געשפרעך

היינט מיטוואך, 9 אווענט

פון ווייטען סיביר

(סאניע די אנארכיסטקע)

אין 3 אקטען מיט א פראלאג אין פיל נומערן געזאנג און טענץ

מארגען—ביליגע פארשטעלונג

אויפ'ן וועג

קיין בוענאס־איירעס

געדענקט

און זאגט דאס אייערע בעקאנטע!

פרייטאג, ד. 24־טן, האלב 10 אווענט קומט פאר די פייערליכע פרעמיערע פון דעם לעצטן אמעריקאנער אפערעטן־שלאגער וועלכער ווערט יעצט אין ווארשא געשפילט ביי אויספערקויפטע הייזער

„דער בלינדער פאיאץ"

ספעציעלע נייע אויסשטאטונג — כאר — באלעט — פערזארגט אייך מיט בילעטן

יודן ווערען נישט אריינגעלאזט!

אין געוויסע קאנאדישע קורארטען

מאָנטרעאַל, (יט"א. אין די קורערטער אַרום מאָנטרעאַל זענען אויסגעהאָנגען געוואָרען פּלאַקאַטען: „יודען איז נישט ערלויבט זיך צו באָדן". יודען ווערען גאַנץ נישט פריינדליך אויפגענומען אין די אַרומיגע קו אָרטען. די דאָזיגע בעציהונגען זענען אַ רעזולטאַט פון דער אַנטי־יודישער העצע, וואָס ווערט געטריבען דורך אַ לאָקאַלער פראַנצויזישער צייטונג.

אראבער פערמשפט צו 10 יאהר

פאר בטפאלען א יודישע שילערין

ירושלים, (י.ט.א.) אַן אַראַבער פון רמלה איז פערמשפט געוואָרען אויף 10 יאָהר תפיסה פאַר בעפאַלען אַ יודישע שילערין אין תל־אביב דעם פאָרינען חודש.

ר. איזראעל

(67

ליבע און טויט

סענסאציאנ. ראמאנטישער ראמאן פון לאדזער לעבען

דער אויטאָמאָביל אין וועלכען ס'זענען געזעסען בירענבערג מיט סאָניען איז געפלויגען איבער די שאָסעען ווי עפּעס אין אַ ווילד געיעג. בירענבערג איז געווען שטאַרק אומרוהיג. ווי אַ וואָרים האָט ער זיך געדרייט אַמאָל צום שאָפער און איהם עפּעס איינגערוימט אין אויער, אַמאָל ווידער האָט ער געקוקט אין פענסטערל הינטער זיך, כדי צו זעהען צי ס'איז אין פענסטערל נישט פאַרהאַן עפּעס פערדעכטיגעס, צי מ'יאָגט איהם נישט, אַלץ איז אָבער געווען אין אָרדנונג. און בירענבערג האָט זיך איינציגוויין בערוהיגט.

סאָניע איז געזעסען אין אַ ווינקעל איינגעטוליעט, געציטערט, פון אויפרעגונג. זי איז געווען חי אין אַ שרעקליכען קאָשמאַר, איהר האָבען זיך פאָרגעשטעלט שרעקליכע געדאַנקען, איהרע פאַנטאַזיע האָט געאַרבייט ווי אין אַ הויכען פיבער, פאַר איהרע אויגען האָבען געטאַנצט עפּעס ווילדע חיות מיט מענשליכע פנימער וועלכע האָבען אויסגעשטעלט אונגעהויערע, גרויסע לאַפּעס מיט לאַנגע שפּיציגע נעגעל, וועלכע האָבען זיך געוואָלט אַריינטיפען אין איהר לייב און רייסען, שטיקער פון איהר לייב.

— וואוהין פאָהרט זי, וואוהין פיהרט מען זי, זי סאָניע גינזבורג, דאָס איינציגע קינד ביי איהרע עלטערן, וועלכע האָבען פערלוירען זייער לעבען, כדי צו ראַטעווען איהר עהרע. זי, דיזעלבע סאָניע גינזבורג, וועלכע האָט שוין אין איהר יונגען לעבען אַזויפיל איבערגעלעבט, זי ווערט איצט אַוועקגעפיהרט און דאָס מיט איהר אייגענעם ווילען, וואָהין ווייסט וואוהין, זי וועט פערקויפט ווערען ווי אַ געגענשטאַנד, זי וועט דינען ווי אַ זאַך וואָס דאַרף שטילען די חיהשע אינסטינקטען פון אויסוואורפען.

— אָדער, אָדער, אפשר האָט זי גאָר אַ טעות, אפשר פאָהרט זי איצט צו איהר גליק, לכל הפחות צו איהר אַפּרוה, איז דאָס מעגליך אַז אַ מענש, וועלכער רעדט אַזוי ווי בירענבערג, זאָל זיין אַ פרויען־הענדלער. אַ שרעקליכער פערברעכער, ווי דער. דעטעקטיוו האָט איהם פאַר איהר פאָרגעשטעלט?

אין קאָפּ האָט איהר געשווינדעלט, איין געדאַנק האָט אָפּגעלייקענט דעם צווייטען, איין פאָרשטעלונג האָט גלייך צונישט געמאַכט די צווייטע און דאַן איז געקומען דער צושטאַנד פון פולשטענדיגע ריזיגנאַציע, פון פולשטענדיגען אונטערגעבען זיך דעם גורל און אָפּוואַרטען אויף די ווייטערדיגע געשעענישען.

דער אויטאָמאָביל איז ווייטער געלאָפען דורך וועלדער און פעלדער, דורך דערפער און שטעטלעך אָהן אָפּשטעל, אָהן אָפּרוה, סאָניע איז איינגעשלאָפען...

קאפיטעל 21

אין בוענאס איירעס

אַ הערליכער פריהמאָרגען אויף דער שיף, די זון איז אַרויסגעקראָכען ביסלעכווייז ווי זי וואָלט זיך געשעהמט פאַר אימיצען, פון איהר שייטעל און בעלויכט דעם האָריזאָנט.

ס'איז געווען נאָך גאַנץ פריה פונדעסטוועגען, איז אויף דער שיף שוין געווען גאַנץ טומעלדיג, די שיף האָט זיך דערנעהנטערט צום פּאָרט, די פּאַסאַזשירען האָבען זיך געפּאַרעט, געלאָפען הין און צוריק, געפּאַקט די זאַכען אין אָרדנונג זיך געמאַכט די דאָקומענטען און זיך געגרייט צו דער מינוט ווען די שיף וועט אַנקערן. מ'וועט זיך אָפּשטעל'ן מיט דער לעצטיגער קאָנטראָלע און ענדליך אַראָפּגעהן פון דער שיף. יעדער האָט געבעטקט נאָך זיינע אייגענע וואָס וואַרטען שוין זיכער ביי דער שיף.

בלויז עטליכע מענשען זענען מיט יעדען מאָמענט, ווען די שיף האָט זיך דערנעהנטערט צום פּאָרט געוואָרען אומרוהיג, דאָס איז געווען אַדאָלף דער כאַרט, ריטאַ, לעהמאַן און דער קאַפּיטאַן שוואַרצענבאַך, יעדער פון זיי איז אָבער געווען אומרוהיג אויף אַן אַנדער אופן. יעדער האָט זיך אַרומגעטראָגען מיט זיינע געדאַנקען ווי אַזוי די לאַגע וועט זיך ענדיגען, ווי אַזוי די סיטואַציע וועט זיך אויפקלערען.

„כאַרט" האָט צונויפגענומען זיין טרופּע, האָט כסדר געגעבען אָנווייזונגען די מיידלעך ווי זיי זאָלען זיך פיהרען ביים אַראָפּגיין פון שיף, געלערנט זיי וואָס זיי זאָלען ענטפערען אויף די פראַגען וואָס וועלען זיי געשטעלט ווערען דורך די קאָנטראָלערען און אַזוי ווייטער.

ריטאַ האָט זיך צו אַלעם צוגעהערט מיט אַ געמאַכטער אויפמערקזאַמקייט און געלעגט איהרע האָפענונגען אויף לעהמאַנען מיט'ן קאַפּיטאַן וועלכע האָבען צוגעגרייט אַלץ, כדי אונשעדליך צו מאַכען די באַנדע פרויענהענדלער, וועלכע איז געפאָהרען מיט דער שיף, די מאַטראָסען זענען געווען ביי דער אַרבייט און אַלץ איז פערטיג געווען אָפּצושטעלען דעם קאָלאָסאַלען ים־דיין וועלכער האָט אַריבערגעוואָרפען די גרופּע מענשען פון איין ברעג אָקעאַן אויפ'ן אַנדערען. דער קאַפּיטאַן האָט געגעבען די לעצטע בעפעהלען און די שיף האָט געאַנקערט. פון פּאָרט זענען אַרויסגעפאָהרען עטליכע שיפלעך מיט דער אַרגענטינער פּאָליציי און פּאָרט־קאָנטראָלערען, וועלכע זענען צוגעשוואומען צו דער שיף, כדי דאָרט צו קאָנטראָלירען ווער ס'איז ראוי אַריינצוקומען אין לאַנד און ווער נישט, מיט אומגעדולד האָבען אַלע געוואַרט אַז די דאָזיגע פּראָצעדור זאָל אַדורכגעהן און מ'זאָל שוין אַראָפּ אויף דער יבשה.

די שיפלעך זענען אָנגעקומען און די פּאָליציי מיט די קאָנטראָלערען זענען נאָכ'ן איבערגעבען זייערע בעפולמעכטיגונגס־דאָקומענטען אַרויף אויף דער שיף. נאָך דער געוועהנליכער העפליכקייטס־בעגריסונגען האָט דער קאַפּיטאַן אַריינגעבעטען דעם פּאָליציי־אָפיציר און דעם אָבער־קאָנטראָלער צו זיך אין קאַבינע וואו ס'איז געזעסען לעהמאַן.

— ביטע זיצט מיינע הערען, האָט דער קאַפּיטאַן זיך געווענדעט צו די אַריינגעקומענע נאָך איידער איהר טרעט צו צו ערפילען אייער פליכט און איבערנעהמען די פּאַסאַזשירען וועלכע געפינען זיך נאָך אין מיין רשות, וויל איך מיט אייך עפּעס איבעררעדען און מיר מוזען זיך צוזאַמען בעראַטען וואָס צו טון.

— אפשר וועלען מיר דאָס ערלעדיגען נאָכדעם, ווי מיר וועלען ערלעדיגען די פּאַסאַזשירען וועלכע זאָלען קענען אַרויס אויף דער יבשה.

— ניין, ס'האַנדעלט זיך וועגען דעם, אַז קיין איין מענש טאָר נישט אַראָפּ פון דער שיף ביז מיר וועלען זיך נישט געענוי אַדורכשמועסען.

(פאָרטזעצונג קומט).

קינא=טעאטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און ווייטערע טעג!

פרעכטיגער דאפעל=פראגראם!

„א פרוי אהן א הארץ"

וואונדערשעהנע דראמע. — אין די הויפט ראלען:

Jack Holt i Dorota Revier

„איינמאל אין לעבען"

פרעכטיגע קאמעדיע — אין דער הויפט-ראלע:

GLENN TRYON

אכטונג, זומער = סעזאן! אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 5.30 נאכמ. שבת, זונטאג 3 א זייגער בייטאג

דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

בליץ-אבלייטער

מוזען ווערען פעריאדיש נאכקאנטראלירט!

דאס נאכקאנטראלירען פון די בליצען-אבלייטער

פיהרט אדורך

BIURO TECHNICZNE

Inż. J. REICHER i S-ka

Łódź, Południowa 28, tel. 21-000.

דאנקזאגונג.

מיר דאנקען זעהר דעם פרעזעס פון פוטער-הענדלער פעראיין ה' שמואל הענעכאוויטש פאר זיין בעמיהען זיך, אז מיר זאלען נישט קריגען קיין עקסמיסיע פון דעם קריסטליכען ווירט פון דאלנא 22 און ער האט גע'פועל'ט, אז מיר זאלען בעקומען געלד אויף אנ'אנדערע וואוינונג.

פאמיליע זילבערפאדים.

שעהן און שנעל שרייבען

לערנט אויס דער בעוואוסטער

קאליגראף ל. בערמאן

אין 15 לעקציעס. איך ווער אויסגעלערנט שרייבען א יודישען בריף אפילו דיים, וואס קאן גארנישט שרייבען אין פערלויף פון 20 טעג. איך נעהם אויך אן צו לערנען עלטערע מענשען ביז 60 יאהר.

זאוואדזקא 19, פראנט, 1-טען שטאק.

ביליגע פרייזען

מעבעל

יעדער איינציגער האט זיך אי-בערצייגט, אז פא-

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן

שענקעוויטש 23

טעלעפאן 00=191.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט=פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-מעל און עס פאלט אריין אין דעם סום און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גענייטע הפל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסאר'ען מיט מיינע בע-האנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר דאקטאר ברעכורעהונג בעזאמונגען זיכער דעם שוערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס לייזונגען מיט הייל-גארטעלען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאך-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגם פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. דר. י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטן פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם געערהטען ה' דיר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך-לײדענדע אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט 2. שטאק, פאר דער גיבער אויסערעס מענלאזער הילף און רעטען מיך דעם ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שווערען און פאר מיין לעבען געפעהרליכען ברוך, פאר דעם ווײסענשאפט-ליכען אגלעגען מיר דעם באנדאזש פון ז"ז מעטאדע דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עספעטהל איהם דאדורך פאר אלע ברוך-לײדענדע.

Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

דאס קאנצעסיאנירטע עלעקטראטעכנישע ביורא

פון מ. וואלדמאן

נעמט אן ליכט= און קראפט=אנלאגען

צו מעסיגע פרייזען

ביים טאמבורירער נ. וואלדמאן

וסכאדניא 50, טעל. 23=147

גאנץ לאדז איפ'ן צימבעל

בעת פיקארד'ס וויזיט אין הימעל, האט מען איהם געגעבען א בעפעהל: נידער אראפ אויף דער ערד און פערטרייב די מרה-שחורה ביי יודען, און שוין פון היינט אן איז אויס מרה שחורה. לאכען, לאכען, לאכען ביז טרעהרען.

שוין ערשינען „דער ליעטניק" אונטער דער רעד. פון אב—נעק

מיט דער הילף פון דער גאנצער „חוזק" = כאליאסטרע

ארגאן פאר שטרויענע אלמנ'ס און אפגעברענטע ליעטניטשקעס, פאר נדנים-זוכע-דע חתן-בחורים און חתנים'לאזע כלה-מעדלעך, קורץ: חסידיש, נגידיש, ממוריש „דער ליעטניק" וועט נעהמען גאנץ לאדז איפ'ן צימבעל.

און נאך דעם „פסח פאריזען" וועט ער זיין די פערשפרייטעסטע לאך-צייטונג אנגעפיקעוועט מיט לעבעדיגען הומאר און בייסיגער סאטירע.

„דער ליעטניק" וועט נישט פעהלען אין וואלד, אויף דער וואַ-רענדע, אויף דער פליאזשע און אין יעדער יודישער שטוב.

פאר 20 גראשען בעקומט איהר איהם ביי יעדען צייטונגס-פערקויפער.

DR. MED.

L. Pikielny

אורלאג

ספעציעל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4—7 אוונד.

צו פערקויפען

אנ'אבערלאק-מאשין

אין נייעם צושטאנד ביי בירנבוים, קאמיענגא 18

די אלע, וועלכע האבען פראטעסטען אויסשטעלער א נ. אדלער אברהם נתן פייגענבוים קאנען בעקומען געלד פאר זיי ביי יוסף ליפשיץ טושין ביי לאדז 9866

Dr. Różaner

ספעציאליסט פון הויט און וענערישע קראנק-הייטען און קינדערלאזיגקייט

נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98

נעמט אן פון 8—10; 5—8 אוונד

צו פערמיטען

1 צימער מיט קיך און ענצעל צימער שוין לעדיג

ביים ווירט

סקווערא 22

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען

רענטגען=אינסטיטוט

און פראצליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגערזשער 17, טעל. 116-33

ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1—2

ד"ר ווײנבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7

ד"ר יונסמאן נערווען קראנקה. פון 12—2

ד"ר סטופעל רענטגען פון 12—2 און 4—6

ד"ר פאפיערני פרויען- און געבורט-הילף פון 11½—1

ד"ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6

ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר- פון 10—11, 2—3 און פון 6—7

ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5

ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2

נ. ראזעס צאהן - ארצט פון 9—1

א.גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3—7

צאהן-טונדהיילונג, בעלמבונגען, קראנקען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — הײלונג פון הויט-קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע

אלע מעגליכע אנאליזען.

אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

ווזיטען איז שטאט.

קוואליפיצירטע וויקאנטשארקעס

אויף לערן - מעדלעך צו סוויטערס ווערען געזוכט ביי זילבערבערג

ליפאווא 3. 1868

א קוואליפיצירטער מענער = פריוואט = שניידער זוכט א פאסטען פאר א קליינעם לוין

פילסודסקיעגא 15, וו. 12

סטעמפלען

אלער ארט

צו ביליגע פרייזען ווערען אויסגעפירט אין די דרוקעריי

17 פאלודניאווא 17

ס'איז פערלוירן געווארן א וועקסעל 40 זל. אויס-שטעלער ווײנבערג קילינ-סקיעגא 63/65 צאהלב. ד. 20.7.31 דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונ-גילטיג. אבצוגעבען געגען בעלוינונג דרעוונאווס-קא 32, פוּלווערמאכער.

Dr. med.

W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 72—134

נעמט אן פון 3—4 נאכמ. און פון 7—9 אוונד.

אייז!

יעדען קוואנטום

צו ביליגע פרייזען

ליפערט

Lodownia Południowa 22

tel. 190-48 i 191-26.

Dr. med.

M. Rosenthal

ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקה.

11-go Listopada 19 (קאנסטאנטינער)

telefon 223-34 טעלעפ.

נעהמט אן אין דער היים פון 4 ביז 7 אוונד און לעטש-ניצע „פאמאץ" ליטאנאווסקיעגא 1 (אלעקסאנדרער-גאס) פון 1—2 נאכמיטאג.

אויטאגענישע שווייסונגען

מעטאל-בעארבייטונגען

שלאסעריי-ארבייטען

מאשינען = טיילען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

קאנסטאנטינער 11/13

(רוג זאכאדניא)

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל = קאבינעט ראסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. - -

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.

נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען -

וויזיט 3 זל.

Dr. Z. Rakowski

פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן [illegible] לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 3—5

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 57=213

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער=קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאכאוו

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר

עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש

עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

Dr. MED.

H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס קראנק.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 142=13

עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8, זונטאג און יו"ט 9—1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 40-159

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פאראנטווארטליך

די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ „ 4 „

נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ „ 8 „

פאר א מילימעטער-שורה; אויפ'ן דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.